

ग्रामोदय संकल्प

श्री गिरिबाज सिंह
केन्द्रीय पञ्चायतीबाज आक गामोयन मन्त्री

श्री नरेन्द्र मोदी
प्रधानमन्त्री

श्री कपिल मवेश्वर पाटिल
केन्द्रीय खाजिक मन्त्री पञ्चायती बाजे

पञ्चायतसमूहत बहनस्क्रम उन्नयन लक्ष्यसमूहब स्थानीयकरण

सशक्त पंचायत सतत् विकास

एइ संस्करणत

- बहनस्क्रम उन्नयनर लक्ष्य: विद्युत्वासी टिक्का करवा स्थानीयकारे काम करवा
- संप्लेवित राष्ट्रीय पञ्चायत बँटा
- बहनस्क्रम उन्नयनर स्थानीयकरण: २पञ्चिक लक्ष्य

स्वच्छ भारत दिवस উদযাপনত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ শোভা বৰ্ধন

প্ৰত্যেকখন ঘৰত টেপৰ পানী, শৌচালয় আৰু বিজুলী যোগান ধৰিবলৈ চৰকাৰে কাম কৰি
আছে:
শ্ৰী গিৰিৰাজ সিং, কেন্দ্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ আৰু পঞ্চায়তিৰাজ মন্ত্ৰী

জল শক্তি মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা আয়োজিত ২ অক্টোবৰ গান্ধী জয়ন্তীৰ দিনা উৎযাপিত স্বচ্ছ ভাৰত দিবসৰ দিনা ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি, শ্ৰীমতী দৌপদী মুৰ্মুয়ে উনুষ্ঠানটোৰ শোভা বঢ়ায়। তেওঁ বিভিন্ন শ্ৰেণীৰ স্বচ্ছ সৰ্বক্ষণ গ্ৰামীণ বটা প্ৰদান কৰে। অনুষ্ঠানটোৰ ওপৰত লক্ষ্য ৰাখি তেওঁ জাতিৰ পিতা মাছা গান্ধীক শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জ্ঞাপন কৰে। তেওঁ কৈ যে গান্ধীজীৰ চিন্তা - ধাৰা চিৰযুগমীয়া। সত্য আৰু অহিংসৰ লগতে তেওঁ চাফ - চিকুনতাটো জোৰ দিছিল। পৰিষ্কাৰ - পৰচ্ছনতাৰ জৰিয়তে তেওঁৰ লক্ষ্য আছিল সমাজিক বিকৃতি আঁতৰোৱা আৰু এখন নতুন ভাৰত গঢ়ি তোলা। সেয়েহে, তেওঁৰ জন্মদিনৰ দিনা স্বচ্ছ ভাৰত দিবস পালন কৰাটো হৈছে তেওঁক প্ৰদান কৰা শ্ৰদ্ধাঞ্জলি। ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে জানিব দিয়ে যে স্বচ্ছ ভাৰত মিছন - গ্ৰামীণ ২০১৪ত মুক্তি কৰাৰ পৰা ১১কোটিত কেও অধিক শৌচাগৰ নিৰ্মাণ কৰা হৈছে আৰু প্ৰায় ৬০ কোটি লোকে মুকলিকৈ শৈচ কৰা অভ্যাস পৰবৰ্তন কৰিছে। তেওঁ সুখ প্ৰকাশ কৰি কৈ যে এই মিছনৰ জৰিয়তে ভাৰতে UN ৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য নং ৬ সময়সীমা ২০৩০ সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ ১১বছৰ আগতেই পূৰ্ণ কৰিবলৈ সফল হৈছে।

কেন্দ্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ আৰু পঞ্চায়তিৰাজ মন্ত্ৰী শ্ৰী গিৰিৰাজ সিং দেৱে উক্ত অনুষ্ঠানটোত উপস্থিত থাকে। চচ্ছ ভাৰত মিছন-গ্ৰামীণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰি তেওঁ কৈ যে প্ৰধান মন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোদী ডাঙৰীয়াৰ তত্বাৱধানত গ্ৰামীণ অঞ্চলৰ ঘৰবোৰত ১১কোটিত কৈ অধিক শৌচাগৰ নিৰ্মাণ কৰা হৈছে আৰু ১০ কোটিত কৈ অধিক টেপৰ পানীৰ সংযোগ কৰা হৈছে। কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰীগৰাকীয়ে কৈ যে ভাৰতে জন ভাগিদাৰি আন্দোলনৰ সহায়ত স্বচ্ছ ভাৰত অভিযান সফল কৰাৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'ব। তেওঁ লগতে কয় যে স্বচ্ছতাৰ বাবে আৰম্ভ কৰা এই জন আন্দোলন দেশৰ প্ৰতিটো চুকে- কোণে গৈ পাব লাগে। শ্ৰীযুত সিঙে কয়, চৰকাৰে প্ৰতিখন ঘৰত খোৱা পানী, শৌচালয় আৰু বিজুলী যোগান ধৰাৰ লক্ষ্যৰে নিষ্ঠাৰে কাম কৰি আছে।

পঞ্চায়তিৰাজৰ সভাপতি, শ্ৰী সুনিৰ কুমাৰে তেওঁৰ বক্তব্যত কয় যে জল জীৱন মিছন আৰু ODF প্ৰাচৰ বাবে জনতাৰ সহযোগে মুখ্য ভূমিকা পালন কৰে। তেওঁ কয় এই দুয়োখন আঁচনিৰ বক্ষণাবেক্ষণৰ দায়িত্ব গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ। তেওঁ আৰু কয় যে মানুহে সেৱা সুন্দো দিবলৈও সাজু যদিহে তেওঁলোকক সেৱা প্ৰদানকাৰীয়ে ভাল সেৱা প্ৰদান কৰে। তেওঁ কয় যে এই সেৱাসমূহ দেশৰ সকলো বাসিন্দাক প্ৰদান কৰিবলৈ পঞ্চায়তবোৰৰ লগতে ৰাজ্যিক কতৃপক্ষয়ো আগবাঢ়ি আহিছে।

बषियवसूतूब तालकिया

मुख्य सम्पादक:

सुनील कुमार, आई.ए. एच्.

पञ्जाब विश्वविद्यालय, इंदौरापुर, लखनौ

सम्पादक:

डॉ. वजिय कुमार बाहेबो, आई.ई.एच्.

पञ्जाब विश्वविद्यालय, इंदौरापुर, लखनौ

सहयोग:

आलोक पाण्डे

अंजुनी कुमार त्रिपाठी

3

मसूबि वार्ता

4

राज्जियक मसूबि वार्ता

5

सम्पादक वार्ता

16

वहनकम उमरनर स्थानियकरणः
शैकिक लक्याः

20

संशोधित राष्ट्रीय
पक्यायत वीटा

24

पक्यायतत विवरतिष्ठिक पद्धति
माध्यामेवे, एल.एच्.डि.जि. स्थानियकरण
राष्ट्रीय कर्मशाला व ङपवत...

31

महात्मा गांधी आन्तःराष्ट्रीय वीटावे सन्धानित

ढारतत वारुपति इच्छे ढारत निवास
अनुष्ठानतेके शोभा वढाइहिल

01

स्थानिय उमरनर पुनकरुवरीरित करिवले
वहनकम उमरनर स्थानियकरण लक्याः पक्यायत
स्थानिय सूचक काठामे (LIF) व बावे
आक इगार तेचवर्त

12

पक्यायतसमूहत वहनकम उमरनर लक्या
स्थानियकरण त्रमण

22

वहनकम उमरनर बावे वारुसंधर कर्षसुठी २०७०
दुविस्तता सुक गीं पक्यायतत ङपवत इगार
वास्तवियत करिवले राष्ट्रीय कर्मशाला

27

गिरीराज सिंह
GIRIRAJ SINGH

सत्यमेव जयते
75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

ग्रामीण विकास तथा पंचायती राज मंत्री
भारत सरकार
कृषि भवन, नई दिल्ली
MINISTER OF
RURAL DEVELOPMENT AND PANCHAYATI RAJ
GOVERNMENT OF INDIA
KRISHI BHAWAN, NEW DELHI

वार्ता

এইটো মোৰ বাবে বৰ আনন্দৰ বিষয় যে পঞ্চায়তি ৰাজ মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা 'পঞ্চায়তসমূহত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহৰ স্থানীয়কৰণ' বিষয়ৰ ওপৰত 'গ্রামোদয় সংকল্প' নামৰ আলোচনীৰ ১৩তম প্ৰকাশন প্ৰকাশ কৰা হৈছে। ভাৰত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য ১৭ত উপনীত হ'বলৈ, ২০৩০ চনৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচীত স্বাক্ষৰকৰী হিচাপে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। ভাৰত চৰকাৰ ২০৩০ চনৰ কাৰ্যসূচী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় উন্নয়নৰ লক্ষ্য বাবে দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ আৰু ইয়াতে অন্তৰ্ভুক্ত উন্নয়নৰ আদৰ্শ হৈছে 'সব কা সাথ, সব কা বিকাশ' অথবা 'উন্নয়ন সকলোৰ সৈতে, আৰু সকলোৰ বাবে'। ভাৰতৰ প্ৰায় ৬৮% ভাৰতীয়ই গাঁওত বাস কৰে আৰু মহাত্মা গান্ধীজীৰ শব্দত- ভাৰতৰ হৃদয় গাঁওতে আছে, ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যৰপ্ৰাপ্তিৰ বাবে গাঁও বোৰৰ তৃণমূল পৰ্যায়ৰপৰাই কাৰ্য কৰাটো দৰকাৰ আৰু সেইটো হ'ল পঞ্চায়ত স্তৰত। ২০৩০চনলৈ ৯ত বিষয়বস্তুৰ অধীনত অন্তৰ্ভুক্ত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য ১৭ৰ দ্বাৰা সংহত গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বাবে দৰিদ্ৰতামুক্ত আৰু জীৱিকা বৃদ্ধি, স্বাস্থ্যকৰ, শিশুৰ অনুকূল, পৰ্যাপ্ত পানী, পৰিষ্কাৰ আৰু সেউজ, স্বাৱলম্বী আৰু অন্তঃগাঁথনি, সামাজিকভাৱে সুৰক্ষিত আৰু সামাজিকভাৱে ন্যায্যপৰায়ণ, সুশাসিত, আৰু মহিলা অনুকূল গাঁও আদিত পঞ্চায়তে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। এই গ্ৰামোদয় সংকল্পৰ প্ৰকাশনত এচিডি জীৰ স্থানীয়কৰণৰ দিশৰ জৰিয়তে ধাৰণা, ৰোডমেপ, কাৰ্য পৰিকল্পনা আৰু কৃতিত্ব আদি সামৰি লৈছে। মই নিশ্চিত যে পঞ্চায়তৰ স্থানীয় বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি প্ৰকাশিত 'গ্রামোদায় সংকল্প'য়ে পঞ্চায়ত, পঞ্চায়তৰ প্ৰতিনিধি আৰু অফিচৰ বিষয়ববীয়াকে ধৰি সাধাৰণ জনতাক সাৰ্বজনীন কাৰ্যসূচীক স্থানীয় পদ্ধতিত বুজিবলৈ আৰু তেওঁলোকে ইয়াক লাভ কৰিবলৈ আগবাঢ়িবলৈ সহায় কৰিব।

(গিৰীৰাজ সিং)

कपिल मोरेश्वर पाटील
राज्यिक मन्त्री
पञ्चायती राज मन्त्रालय
भारत सरकार

KAPIL MORESHWAR PATIL
MINISTER OF STATE
MINISTRY OF PANCHAYATI RAJ
GOVERNMENT OF INDIA

वार्ता

এইটো বৰ আনন্দৰ বিষয় যে পঞ্চায়তি ৰাজ মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা 'পঞ্চায়তসমূহত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহৰ স্থানীয়কৰণ' বিষয়ৰ ওপৰত 'গ্রামোদয় সংকল্প' ৰ ১৩তম প্ৰকাশন প্ৰকাশ কৰা হৈছে। ভাৰত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য ১৭ত উপনীত হ'বলৈ, ২০৩০ চনৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচীত স্বাক্ষৰকৰী হিচাপে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। ভাৰতৰ প্ৰায় ৬৮% ভাৰতীয়ই গাঁওত বাস কৰে আৰু সেই সত্য মনত ৰাখিয়েই বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যবোৰত উপনীত হ'বলৈ তৃণমূল পৰ্য্যায়ৰ পৰা যেনে পঞ্চায়তিৰাজৰ জৰিয়তে এচদিজীবোৰৰ স্থানীয়কৰণ আদি কাৰ্য অনুষ্ঠিত কৰাৰ প্ৰয়োজন। এই দিশত, পঞ্চায়তিৰাজ মন্ত্ৰালয়ে স্থানীয় গ্ৰাম্য সন্থাসমূহে নিজৰ দৃষ্টিভংগী প্ৰাপ্ত কৰিবলৈ স্থানীয় এচদিজী আৰু দৰিদ্ৰতা মুক্ত আৰু জীৱিকা বৃদ্ধিৰ বাবে বৈষম্য আৰু অন্যায়েৰ বিৰুদ্ধে যুঁজি পঞ্চায়তে সুস্থ জীৱন আৰু পৰ্যাপ্ত পানী নিশ্চিত কৰিছে আৰু ভাৰতৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলত ২০৩০চনলৈ জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ক্ষতিকারক প্ৰভাৱ কমোৱাৰ বাবে কাম কৰা আৰু 'সমগ্ৰ উন্নয়ন' নিশ্চিত কৰি বিষয়ভিত্তিক ৰূপৰেখা গ্ৰহণ কৰিছে। এই গ্ৰামোদয় সংকল্পৰ প্ৰকাশনত এচদিজীৰ স্থানীয়কৰণৰ দিশৰ জৰিয়তে ধাৰণা, ৰোডমেপ, কাৰ্য পৰিকল্পনা আৰু কৃতিত্ব আদি সামৰি লৈছে। মই নিশ্চিত যে এলএচদিজী ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি প্ৰকাশিত 'গ্রামোদয় সংকল্প'য়ে পঞ্চায়ত, পঞ্চায়তৰ প্ৰতিনিধি আৰু অফিচৰ বিষয়ববীয়াকে ধৰি সাধাৰণ জনতাক সহায় কৰিব।

(কপিল মোৰেশ্বৰ পাটিল)

Office: Room No. 392, 'E' Wing, 3rd Floor, Krishi Bhawan, New Delhi-110001
Residence: 05, Duplex North Avenue, New Delhi-110001
Phone: 011-23782143, 23782548, 23782518 E-mail Id: mospanchayatiraj@gmail.com

सुनील कुमार, आई.ए.एच.
सम्पादक

Sunil Kumar, IAS
Secretary

भारत सरकार
पंचायती राज मंत्रालय
डॉ. राजेन्द्र प्रसाद रोड,
कृषि भवन, नई दिल्ली-110001

Government of India
Ministry of Panchayati Raj
Dr. Rajendra Prasad Road,
Krishi Bhawan, New Delhi-110001

वार्ता

मई এইটো জনাবলৈ পাই সুখী হৈছে যে ' স্থানীয়কৰণ বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য' মন্ত্ৰালয়ৰ পদক্ষেপ আৰু প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰতি উৎসৰ্গিত কৰি ' গ্ৰামোদয় সংকল্প' নামৰ আলোচনীখনৰ ১৩তম প্ৰকাশন প্ৰকাশ কৰা হৈছে য'ত পঞ্চায়ত হৈছে মুখ্য সক্ৰিয় অংশীদাৰ। বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যবোৰ হৈছে উত্তম, আধিক ন্যায্য আৰু সকলোৰ বাবে বহনক্ষম ভৱিষ্যৰ বাবে প্ৰাপ্ত কৰা বলপ্ৰিন্ট। সকলো ইউ এন সদস্য ৰাষ্ট্ৰসমূহে ২০১৫ চনত ১৭.৪৮ দি জী আৰু ১৬৯টা তাৰ লগত সম্পৰ্কিত লক্ষ্য গ্ৰহণ আৰু স্বাক্ষৰিত কৰিছিল, ২০৩০ কাৰ্যসূচীৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ অংশ হিচাপে। ৰাষ্ট্ৰ সংঘৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ GOalSby ৰ ২০৩০ৰ কাৰ্যসূচীত ভাৰতো স্বাক্ষৰকাৰী। ভাৰতৰ প্ৰায় ৬৮% গ্ৰাম্য অঞ্চলত বসবাস কৰে, বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ প্ৰাপ্তিৰ বাবে পঞ্চায়তি ৰাজ প্ৰতিষ্ঠান জৰিয়তে তৃণমূল পৰ্যায়ত কাৰ্য কলাপৰ প্ৰয়োজন। সেয়েহে পিআৰআই বিশেষ কৈ গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ ভূমিকা এছদিজীৰ স্থানীয়কৰণৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ। একেদৰে পঞ্চায়তিৰাজ মন্ত্ৰালয়ে এছদিচিৰ দিশে বিষয়বস্তু ভিত্তিক পদ্ধতি তুলি লৈছে, য'ত গোটেই ১৭ত এছদিজীক পুনৰ ৯টা বিষয়বস্তুত গোট খুওৱা হৈছে। এই প্ৰতিটো বিষয়বস্তুত এটাতকৈ অধিক ইছদিজী অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে, যাৰ বাবে বিভিন্ন মন্ত্ৰালয়ে তেওঁলোকৰ আঁচনি আৰু কাৰ্যসূচীৰ বাবে সমূহিক কাৰ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। ধাৰাবাহিক আৰু সম্বন্ধিত পদক্ষেপ লৈ থকা হৈছে আৰু পঞ্চায়তসমূহক সমৰ্থন কৰিবলৈ নতুন পদক্ষেপ লোৱা হৈছে আৰু সেইবোৰক সকলো সম্ভাৱ্য সম্পদৰ দ্বাৰা তৃণমূল পৰ্যায়ৰ এচ দি জী ৰ প্ৰাপ্তিৰ বাবে সজ্জিত কৰা হৈছে। ৰাষ্ট্ৰীয় মন্ত্ৰালয়সমূহৰ প্ৰচেষ্টাৰ সহায়ত বিষয়বস্তু ভিত্তিক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰি তৃণমূল স্তৰত এছদিজী বাস্তৱলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি পঞ্চায়তি ৰাজ প্ৰতিষ্ঠান সমূহ স্থানীয় আত্ম-শাসনৰ জীৱন্ত কেন্দ্ৰ হিচাপে আকৌ কল্পনা কৰায়ে হৈছে পুনৰ্জীৱিত ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম স্বৰাজ অভিযানৰ ৰাজ্যিক ৰেখা বিভাগ আৰু ই অন্য অংশীদাৰৰ ' সমগ্ৰ চৰকাৰ ' আৰু ' সমগ্ৰ সমাজ ' পদ্ধতি। এছদিজীৰ স্থানীয়কৰণ আগবঢ়ায় নিবলৈ হস্তক্ষেপৰ শৃংখলা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে যিয়ে কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়বোৰৰ একেলগে কাম কৰা, ইউ এন সংস্থা, শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, চিএছঅ আৰু অন্য তৃণমূল পৰ্যায়ত অংশীদাৰসকলৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ আদি আৱৰি লয়। গ্ৰামোদয় সংকল্প এই প্ৰকাশনত স্থানীয়কৰণ বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য বাবে তথ্যসমৃদ্ধ আৰু সংক্ষিপ্ত লেখা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে, তাৰ লগতে এমঅ পিআৰ য়ে আয়োজিত কৰা তথ্যৰ সৈতে সকলো অংশীদাৰক সংবেদনশীল কৰিব। মই আশা কৰিছোঁ এই প্ৰকাশনে পঞ্চায়তৰ প্ৰতিনিধি, কাৰ্যকৰীসকল আৰু গ্ৰাম্য গণক এলএছদিজীৰ বিষয়ে শিকিবলৈ আৰু গ্ৰাম্য পৰ্যায়ত এলএছদিজীৰ লক্ষ্য প্ৰাপ্তিত সহজ হ'ব।

(সুনীল কুমাৰ)

Tel.: 011-23389008, 23074309 • Fax: 011-23389028 • E-mail: secy-mopr@nic.in

বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য: বিশ্বব্যাপী চিন্তা কৰক, স্থানীয়ভাৱে কাম কৰক

- ধাৰণা: মিস্টাৰ এছ এম বিজয় আনন্দ ১
- বক্তৃত্তা লেখা: ড° আৰ.কে. ৰমেশ ২

বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য বহুত উচ্চাকাঙ্ক্ষী উন্নয়নৰ লক্ষ্য, যিবোৰ মানুহে নিজেই নিজৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰে। ই সমগ্ৰ মানৱতাকে সামৰি লয়। মুঠ ১৭টা লক্ষ্য আছে। এইবোৰ বিভাজিত। ই অন্তঃসংলগ্ন আৰু ই 'গোলকীয় ভাৱে চিন্তা কৰক আৰু স্থানীয়ভাৱে ভাৱে কাম কৰক' দৰ্শনৰ আদৰ্শ মানি চলে। যদিও এইখিনি আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছে আৰু আৰু ভাৰতত বাবে অনুমোদিত কৰা হৈছে, মূলতঃ এই কাৰ্যই গ্ৰাম পঞ্চায়ত পৰ্যায়ত অত্যাধুনিক দিশ আৰম্ভ কৰিছে। যাৰ ফলস্বৰূপে এতিয়া আমাৰ বাবে স্পষ্ট লক্ষ্য ঠিক কৰা হৈছে। লক্ষ্য সমূহ ধাৰ্য কৰা হয়। মূলতঃ ৰাষ্ট্ৰীয় লক্ষ্য আগবঢ়াৰ আনা হৈ, তাৰ পিছত ৰাজ্যিক আৰু তাৰ পিছত সংহত পৰিৱেশনও নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এইটো সাধাৰণতে এটা প্ৰক্ৰিয়া, সেয়েহে যেতিয়া গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ দেখ- ৰেখত থাকে আমি আৰু এই বিষয়ত নাভাবিলেও হৈ যায়। আমি আন্য লক্ষ্যসমূহক লৈ কি কৰিব পাৰো সেয়া ভাবাটো উচিত।

বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহৰ বহুতো বৈশিষ্ট আছে আৰু আমি সেইবোৰ সন্ধান কৰা উচিত। ১) সেইবোৰ সাৰ্বজনীন। সকলোকে সামৰি লোৱা হয়। গতিকে ই এটা যিয়ে আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় দাৰ্শন 'অন্তঃদয়া' লগত খাপ খুৱাই প্ৰতিজন ব্যক্তিক সামৰি লয়, যিটো এক গান্ধীয়ান পন্থা যিয়এ দৰিদ্ৰ আৰু সামাজিক আকোৱালি নলোৱা ব্যক্তিকো সামৰি লয়। ২) ইয়াতে বিশেষভাৱে মূল্যবোধৰ আন্তৰ্ভুক্তিৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়, এনে শান্তিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হয়, যিটো সাধাৰণতে উন্নয়নৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিলে কোৱা নহয়। তাৰোপৰি এয়াতে গুৰুত্ব দিয়া হয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ ওপৰত আৰু গ্ৰাম পঞ্চায়ত এনে এটা প্ৰতিষ্ঠান হিচাপেই ভাৰতীয় প্ৰসাংগত পৰিগণিত। ৩) ইয়াতে শাসনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়। গান্ধীজীয়ে সুশাসনৰ বিষয়ে কৈছিল, ' মোৰ সপোনৰ স্বাৰাজেই হৈছে দুখীয়া মানুহৰ স্বাৰাজ'। তাক তেওঁ কৈছিল পূৰ্ণ স্বাৰাজ। এতিয়া আমি আমাক শাসন কৰিবলৈ শিকিব লাগিব। তেওঁ দুৰ্নীতি মুক্ত শাসনৰ বিষয়ে কয়। গতিকে, SDGবোৰ হৈছে লক্ষ্যসমূহৰ বিস্তৃত পৰিসৰ। এতিয়া আমি ক'ব পৰা আৰম্ভণি কৰো? আমি আৰম্ভণি কৰো গ্ৰাম পঞ্চায়ত স্তৰৰ পৰা। আহক কোনো লিখিত নিৰ্দেশনাৰ বাবে অপেক্ষা নকৰো। আমি আৰম্ভ কৰিছো। আৰম্ভ কৰাতোয়ে আতি গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম, কাৰণ লক্ষ্যত উপনীত হবলৈ আমাৰ ওচৰত আন আঠটা বছৰ আছে। কিন্তু গতি লাভ কৰাত অলপ সময় লাগিব। আমি কেনেকৈ আৰম্ভ কৰিম? আমাৰ ওচৰত পঞ্চায়তসমূহৰ সম্ভাৱ্য কাম-কাজৰ বিষয়ে সবিশেষ উল্লেখ কৰা সংবিধানৰ সূচী আছে।

বলক প্ৰথমে আমি সকলো SDG বোৰ খাপত বহায় লও। তেতিয়া আপুনি বহুতো সাধাৰণ উপাদান দেখিবলৈ পাব। পৰৱৰ্তী কথাটোলৈ চাওক। প্ৰতিখন ৰাজ্যৰ আইন আনুযায়ী সেই সাধাৰণ উপাদানবোৰ পঞ্চায়তসমূহৰ কাৰ্জত আন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগিব। তেতিয়া ই সকলোৰে পৰিচিত আৰু গ্ৰহণ যোগ্য হৈ পৰে। এই কাইয়সমূহৰ বেছিভাগেই আইনৰ অধীনত, কিন্তু কাৰ্যকৰী নহয়। আহক তেনেহলে জানো পঞ্চায়তৰ দৰাচলতে কাৰ্জসমূহ নো কি কি? ই আচলতে পৰিৱেশন কি কৰি আছে? আৰু SDG বোৰ তাতে খাপ খুৱায় লম। যাতে আপুনি সাধাৰণতাৰ ক্ষেত্ৰখিনি বিচাৰি ওলিয়াব পাৰে। এইখিনিয়েই ক্ষেত্ৰ, য'ত আমি আধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব লাগে।

এতিয়া আমাৰ দেশত বহুতো আধিকাৰ জনিত আইন বহুতো আছে। ভাৰত আধিকাৰভিত্তিক আইন বিষয়ত আগৰণুৱা। আমাৰ আছে তথ্যৰ আধিকাৰ, কাম কৰাৰ আধিকাৰ, শিক্ষাৰ আধিকাৰ, খাদ্যৰ আধিকাৰ আৰু শেহতীয়াকৈ আমি অক্ষম ব্যক্তিৰ আধিকাৰ আদি যোগ কৰিছো। এই আধিকাৰ জনিত আইনবোৰৰ লগত SDG লগ কৰক। পঞ্চায়তবোৰৰ কাৰ্যকৰীকৰণত উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰে আৰু বিশেষকৈ SDG নিৰীক্ষণ সূচকসমূহত নজৰ ৰাখে। তেনে মাপিং বৰ জটিল।

বিভিন্ন ধৰণৰ আঁচনি পঞ্চায়তে ৰাজ্য বিশেষে আগবঢ়ায় আছে। SDG r logot khap খুৱাই এই আঁচনি আগবঢ়োৱা হৈছে। আকৌ আমি ১৫তম অৰ্থনৈতিক কমিচনৰ অনুদান ব্যৱহাৰ কৰি আমি গ্ৰাম পঞ্চায়ত উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিছো। সেইখিনি SDG বোৰৰ আৰ্হিত লৈ লওক। আপুনি এই কাম কৰাৰ পিছত 'চৰকাৰ' বা 'ই- চৰকাৰ' নামৰ এটা সাধাৰণ কথা থাকে। ভাল চৰকাৰৰ কিছুমান উপাদান থাকে যেনে সামাজিক হিচাপ পৰিদৰ্শন, যবাবদেহিআৰু স্বচ্ছতা আদি। সেইখিনি SDG বোৰৰ আৰ্হিত লৈ লওক। এতিয়া আপুনি স্বয়ং ক্ৰীয়ভাৱে জানিব পাৰিব ৰাজ্যিক পঞ্চায়তবোৰে SDG ৰ বাবে কি কৰিব পাৰে। আপুনি কি কৰিব পাৰে সেইটো নিৰ্ণয় কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এইটোৱেই প্ৰথম পদক্ষেপ।

পঞ্চায়তবোৰে আন্তৰ্বৰ্তী আৰু জিলা পৰ্যায়তো এনে মাপিং কৰে। কিন্তু মই প্ৰথমে গ্ৰাম পঞ্চায়ত স্তৰত গুৰুত্ব দিবলৈ জোৰ দিম। গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ সমৰ্থবোৰ নো কি? সকলোতকৈ ডাঙৰ সমৰ্থ হৈছে গ্ৰামপঞ্চায়ত মানুহৰ সৈতে মুখামুখি হয়। মানুহৰ আসুবিধাসমূহ জানে।

* ১ ভাৰত চৰকাৰৰ প্ৰাক্তন সচিব

* ২ সহযোগী অধ্যাপক, চি.আৰ. মই, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামোন্নয়ন প্ৰতিষ্ঠান আৰু পঞ্চায়তী ৰাজ, হায়দৰাবাদ

आर्थ- सामाजिक आग्रिधिकारबर् भिङ्गित कोन श्रेणीबर् ब्यङ्किक समर्थन करिब लागे ग्राम पङ्कयते जाने। सेयेहे ऐइ आमक प्रकृत लङ्क्य प्रार्पितर् बावे सहाय करिब पावे। आपोनाबर् आंशग्रहण आक सामुहिक स्थानिय कार्याबर् प्रयेजने। ऐइथिनि ग्राम पङ्कयतर् द्वाबाहे करिब पाबि। कारण अनावृतजनर् ओचर् केरल ग्राम पङ्कयतर् सहायत्हे चापिब पाबि।

लङ्क्यबोबर् एकेटा स्तबर् प्राप्ति नहय। ऐइबोबर् देशर् बा विश्वर् सकलो ठाईत ई एके स्तबर्त नई। एखन जिलाबर् वृहत् तारतम्य माज्ते देखिबलै पोरा यय। केरल ग्राम पङ्कयतेहे सेई स्तबर् उन्नयनत सहाय करिब पाबि। ताबोपबि किछुमान विशेष कथा येने आनामय, प्राकृतिक सम्पद ब्यवस्थापना आदिबर् द्वाबा दुथीयाबर् ओचर्बलै ग्रामपङ्कयते सहायर् हात आगवटाई आछे। ताबोपबि ग्रामपङ्कयतर् सदस्यबर् संख्या हैछे प्राय ७० लाख बा ७ मिलियन ताबे १७ लाखर् पब १८ लाखर् भितर्त आछे महिला आक तेओलोक हैछे SDGबर् बावे सीमारती स्वेच्छासेरक बा सिमारतीत काम कबा स्वेच्छासेरक।

साधारणते SDGबोबर् सहस्राब्दर् उन्नयनर् लङ्क्यतकै भिङ्ग हय। SDGबोबर् सामाजिक पुंजि गथनर् बावे सक सक दिशबोबर् आगुबि लय आक सेया ग्रामपङ्कयतर् द्वाबाग्रामपङ्कयतेहे गटि तुलिब पाबि। ऐइ लङ्क्यबोबर् प्राप्त करिबलै प्रसाबर् बहुत प्रयेजने। ग्रामपङ्कयतबोबर् सुकिया सुबिधा आछे, विशेषकै यत सामाजिक खणुर् कथा कोरा हय। इयाबर् द्वाबा उप्थानर् क्रियाबर् यबियते चाहिदाबर् कार्यकरी कबा प्रयेजनीय। ग्रामपङ्कयतर् द्वाबा पुनर् ऐइ चाहिदाबर् सुस्ति करिब पाबि।

ऐतिहासिकभारे आक ब्यवहारिकभारे ग्रामपङ्कयतेहे विभागीय भाग बतबाबोबर् आतोबोरात सहाय करिब पाबिब। उच्च पर्यायत आमि विभागीयता उच्च आक आमि विभागीयभारे चिन्ता कबो। ग्रामपङ्कयते सकलो आसुबिधा प्रतिटो दिशर् पबा चालिजाबि चाय आक ताब समाधानो सकलो दिशर् पबा भाबि चाय। SDGबोबर् साधारण, यत ई विभिङ्ग खणुगत आक इयाते विभागर् बाहिबर् सामाधानर् प्रयेजने।

ग्रामपङ्कयतबोबर् विभिङ्ग खणुगत समस्याबर् समाधान विचाबि उलिओरात जटिल कप धारण कबो। ई विशेष भुगोलर् क्सेत्रत चिन्ता कबे- येने आपुनि विशेष गोट, विशेष ठाई, विशेष क्सेत्रर् ओपबत ध्यान केन्द्रित करिब लागे। गतिके ग्रामपङ्कयतर् बा बहुतो ग्रामपङ्कयते मिलि समाधानर् बावे आगवटाई आहिब लागिब। ग्रामपङ्कयतर् बावे स्थानीय प्रयेजने आक स्थानीय आग्रिधिकार बहुत ओकृत्पूर्ण। ग्रामपङ्कयतबोबर् असाधारण प्रदर्शनकारीक चिनाङ्क आक स्वीकृति प्रदान करि लालन पालन कबे आक अनुशीलनर् द्वाबा प्रसाबित कबे।

प्रयेग कबाबर् आगते, आमि किछुमान जटिल उन्नयनर् बिये बूजि लोबा उचित बियेबोबर् अत्यावश्याकीय वैशिस्यसमूह लङ्क्यबर् लगत जडिता। यदि आपुनि सेईबोबर् सठिक दृष्टिकोणेबे बूजि पाय, कार्यकरी करिबलै सहज है पबे। उदाहरणस्वरुपे, स्थानीय प्रसंगत दबिद्वता कि ' बिये प्रतिजन ब्यङ्किक, प्रतिटो बयसत प्रभार पेलाय, प्रतिटो स्थानीय ठाईत आपुनि किबा नहय किबा विचाबि उलियाब पाबे। अपुष्टिकर् कि? पुष्टिहीनता कि? आक स्थानीय प्रसंगत जलवायु परिवर्तन कि? ' लिंगर् ' समस्या कि? आक स्थानीय प्रसंगत आनुबंशिक वैचित्त्र बा पबपबाबर् ज्ञान कि? समान मनोरसम्पन्न शिक्षा कि? SDG त ऐइ सकलोबोबर् उल्लेख कबा हैछे। प्राकृतिक सम्पद ब्यवस्थापना कि? अस्तर्तुङ्क वृद्धि कि? ग्राम पङ्कयते ऐइ सकलोबोबर् बूजिबलै चेष्टा करि आहिछे आक अन्ना बिये येने मान्य कर्म आक श्रमिकर् अधिकारबोबर् कि? आर्थिक अस्तर्तुङ्कि मने कि बूजा यय आक शान्ति बा अहिंसई स्थानीय उन्नयनत केनेदबे प्रभार पेलाय? ऐइ बियेबोबर् आभ्यस्तबीण करि लोराबर् प्रयेजने आक ग्राम पङ्कयतसमूहत इयाक डालदबे आभ्यस्तबीण करिब पाबि।

ऐतिया आहक आक किछुमान लङ्क्य लओ आक देखुराई दिओ ये ग्राम पङ्कयते आक कि कि करिब पाबे?

प्रथम लङ्क्यटो हैछे दबिद्वताबर् बियेये। MGNREGS हैछे ग्राम पङ्कयतर् बियेय आक आमि इयाबे उपबत बहु किबा करिब पाबो। लङ्क्य २- हैछे डोकर् बियेये, यिटो कुधा कमाबलै, खाद्य सुबङ्क्यबर् पुष्टि आक बहङ्कम कुम्बिब सैते जडिता। ऐइक्सेत्रटो MGNREGS सहजलता। लङ्क्य ७- हैछे स्वास्थ्यकर् जीरनर् बियेये। इईटो चिकिंसालय ग्राम पङ्कयतत नाथाकिब पाबे किन्तु ग्राम पङ्कयतसमूहे चिकिंसालयसमूह बा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रसमूहर् सेरा प्रदान आक जनसाधारणर् माज्ते शेष ताब संयोग आनिब पाबे। सेयेहे ऐइक्सेत्रटो ग्राम पङ्कयते अरदान आगवटाई आहिछे। ऐइथिनि कथाई लङ्क्य ८बर् लगतो संगति बाखे, यिटो हैछे शिक्षा, समता आक प्रवेश निश्चयता कबा। ग्राम पङ्कयत सकलर् बावे शिक्षाबर् ब्यवस्था करिब पाबे। लङ्क्य-५ हैछे लंग समताबर् बियेये। ग्राम पङ्कयतसमूहे दुथीयाबर् SHGबर् बावे काम करिब पाबे। प्राय ८५% ग्राम पङ्कयतर् सदस्ये हैछे महिला। तेओलोक आग्रपी स्वेच्छासेरी ह'ब पाबे।

लङ्क्य-७ हैछे सम्पूर्णरुपे ग्राम पङ्कयतर् बियेये कय येने पानी आक सकलोबर् बावे अनामय ब्यवस्था। ग्राम पङ्कयत उन्नयनर् पबिकल्पना ब्यवहार, जल जीरन मिङ्गनर् ब्यवहार आक १५तम विन्तीय कमिङ्गनर् आनुदानर् लगते MGNREGS आनुदानर् जूबियते ग्राम पङ्कयतसमूहे सकलोबे बावे खोरा पानी आक अनामय ब्यवस्था करिब पाबे आक खोरा पानी आक अनामय ब्यवहार असुबिधाते सकलो स्तबोले लै यार पाबे। SDGबर् नीति ' कोनो पिछ पबिब नालागे ' इयाते डालदबे प्रयेजने।

লক্ষ্য-৭ হৈছে শক্তিৰ বিষয়ে। শক্তি ষ্টিটলাইট আৰু বন্ধন গেছৰ বহু ওপৰত। অত্যাধিক জৈৱ-গেছৰ ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে সম্ভৱ আমি গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে ভাবি চাব লাগে। এইটোৰ ওপৰত সমৰ্থন জনায় চৰকাৰে বহুতো কাৰ্য্য কৰি আহিছে। আগতানুগতিক শক্তি এনে এটা বিষয় যাক গ্ৰাম পঞ্চায়তে সহজতে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। লক্ষ্য-৮ হৈছে বুদ্ধিৰ বিষয়ে। গ্ৰাম পঞ্চায়তসমূহে ইয়াত গ্ৰাম পঞ্চায়তসমূহে অলপ অৱদান আগবঢ়াব পাৰে, তথাপিও মান্য কাম, কৰ্মসংস্থাপন সৃষ্টি আৰু ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগৰ প্ৰসাৰ আদি গ্ৰাম পঞ্চায়ত পৰ্যায়ত গ্ৰহণ কৰিব পাৰিহিয়াৰ বাবে আমি স্থানীয় কাৰ্য্যৰ জৰিয়তে MGNREGS আৰু NABARD, KVIC, SIDBI আদিৰ অন্যান্য কাৰ্য্যসূচী আনিব পাৰে। MGNREGSৰ যুৱক-যুৱতীসকলক DDU-GKYৰ জৰিয়তে কৌশল উন্নয়নৰ দিশত আগুৱাই নিব লাগে। ইয়াৰ জৰিয়তে সমাজৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীলৈ বহুত কাম সৃষ্টি কৰিব পাৰি।

লক্ষ্য-১০ হৈছে অসমতা হ্ৰাস কৰা। ভাৰতৰ দৰে দেশত অসমতা বহুত বিপজ্জনক এক অভিশপ্ত দৰিদ্ৰতাতকৈয়ো। বৈষম্য হ্ৰাস মেৰু পলিচিৰ জৰিয়তে হ'ব পাৰে কিন্তু তেওঁলোক যিসকলে অসমতাৰ সন্মুখীন হৈছে, তেনেমানুহক ইয়াৰে পৰা দূৰত নিবলৈ, মূলসুঁতিলৈ ঘূৰাই আনিবলৈ, উন্নয়ন প্ৰক্ৰিয়ালৈ আনিবলৈ, গ্ৰাম পঞ্চায়তসমূহে সহজেই কাম কৰিব পাৰে।

লক্ষ্য-১২ হ'ল বহনক্ষম ব্যৱহাৰ আৰু উৎপাদনৰ বিষয়ে। এইটো হৈছে আচৰণৰ পৰিৱৰ্তন আৰু এই গ্ৰাম পঞ্চায়তসমূহে মানুহৰ সৈতে অবিৱৰ্তভাৱে জড়িত হৈ, আৰু তেওঁলোকৰ সৈতে কাম কৰি লাভ কৰিব পাৰে। পঞ্চায়তসমূহে সেউজ উন্নয়ন আন্দোলনৰ সহায়ত বহনক্ষম উৎপাদন পদ্ধতিৰ প্ৰসাৰ ঘটাব পাৰে।

লক্ষ্য-১৬ হৈছে শান্তিপূৰ্ণ আৰু অন্তৰ্ভুক্ত সমাজৰ বিষয়ে। শান্তিৰ আৰম্ভণি হয় গ্ৰামসভাত, আপুনি যিদৰে সকলোকে অন্তৰ্ভুক্ত কৰে - দুখীয়া পুৰুষ / মহিলাৰ ভিতৰত আটাইতকৈ দুখীয়া মানুহকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰি। গান্ধীজীয়ে অনাহাৰে ঘৰুৱা আৰু পৰিশ্ৰমী লাখ লাখ লোকৰ বিষয়ে কয়- তেওঁলোক সকলোকে গ্ৰামসভালৈ অনাৰ প্ৰয়োজন যিটো হৈছে শান্তি আৰু অন্তৰ্ভুক্তি। শেষৰ লক্ষ্য হৈছে লক্ষ্য ১৭ যিটো হৈছে কাৰ্যকৰীকৰণ শক্তিশালী কৰা। SDGs ৰূপায়ণ বাস্তৱায়িত কৰাৰ বাবে গ্ৰাম পঞ্চায়তসমূহক ক্ষমতা আৰু শক্তিশালী কৰাৰ প্ৰয়োজন। আমি গ্ৰাম পঞ্চায়ত পৰ্যায়ত গতিশীলতা গঢ়ি তুলিব লাগিব। যুৱ পেছাদাৰীসকলে সম্প্ৰদায়সমূহৰ সৈতে ঘনিষ্ঠভাৱে কাম কৰিব লাগিব, আৰু পঞ্চায়তসমূহক পথ প্ৰদৰ্শন কৰিব লাগিব। এইটো অতি অংশগ্ৰহণমূলক হ'ব লাগিব। আহক আমি পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠানিক গাঁথনিৰ ওপৰত উঠি যাওঁ। SDGৰ বাবে এটা সুকীয়া পৰিকল্পনা ব্যৱস্থা সৃষ্টি নকৰো আহক। পঞ্চায়তসমূহ বিশ্বব্যাপী প্ৰভাৱৰ বাবে স্থানীয়ভাৱে কাম কৰাৰ বাবে সকলোতকৈ সঠিক হ'ব পাৰে।

ভাৰত চৰকাৰে বৰ্তমান দৰিদ্ৰতামুক্ত পঞ্চায়তৰ পৰিকল্পনা হাতত লৈছে। সেয়েহে সকলোৱে একেলগ হৈ কাম-কাজ কৰোঁ আহক। গ্ৰাম পঞ্চায়ত উন্নয়ন পৰিকল্পনা (GPDP)ৰ বাবে পিপলছ প্লেন কেম্পইনৰ জৰিয়তে সৃষ্টি হোৱা গতিবেগ ব্যৱহাৰ কৰি শ্ৰম বাজেটৰ পৰিকল্পনা, SDGৰ পৰিকল্পনা আৰু দৰিদ্ৰতামুক্ত পঞ্চায়তৰ পৰিকল্পনা। আগবাঢ়ি যাওঁ আহক। অগ্ৰাধিকাৰ হ'ব লাগে ধাৰণাবোৰ বুজি পোৱাৰ ওপৰত। SDGsৰ পদ্ধতিগত মেপিং কৰি সেইবোৰ কেনেকৈ কাৰ্যকৰী কৰিব পাৰি সেইটোৱেই আমি এই লেখাত উল্লেখ কৰিছোঁ। সমস্যাটো বুজিলে আপুনি সেইবোৰ ভালদৰে সমাধান কৰিব পাৰিব, আৰু কথাবোৰ স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে উপযুক্ত হ'ব। ইয়াৰ বাবে আমি NIRD & PR, SIRD & PRs, ৰাজ্য চৰকাৰ, জিলা প্ৰশাসন, আৰু পঞ্চায়ত পৰ্যায়ৰ কিছুমান 'স্কুল অৱ প্ৰেকটিছ' আৰু 'বিকন লিডাৰ' আদি প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠানৰ সম্পূৰ্ণ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। স্থানীয় কাৰ্য্যৰ বাবে পৰিৱেশ অনুকূল। মানুহৰ পৰিকল্পনা অভিযানৰ জৰিয়তে আৰম্ভ কৰোঁ আহক, আৰু আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে তীব্ৰতৰ কৰি তোলা।

....

ভাৰত আৰু ইয়াৰ গাঁওসমূহৰ বাবে: স্থানীয় চৰকাৰৰ দ্বাৰা বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যৰ স্থানীয়কৰণ

* জয়শ্ৰী বধুবৰ্ণন

"আমি জনগোষ্ঠীবোৰ" ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ ৰাজ্যআজ্ঞা উৎঘাপিত আৰম্ভণিৰ শব্দ। আজি ২০৩০ চনৰ পৰ্যন্ত নামিছে "আমি জনগোষ্ঠীবোৰ ৭" আমাৰ বিশ্বক ৰূপান্তৰিত কৰা: বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে ২০৩০ চনৰ কাৰ্যসূচী - ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সাধাৰণ পৰিষদত ২০১৫ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত গ্ৰহণ কৰা A/RES/70/1 "আমি ভাৰতৰ জনসাধাৰণে নিজকে দিওঁ", ভাৰতৰ সংবিধানৰ প্ৰস্তাৱনাত লিখিত শব্দ।

বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য (SDGs), হৈছে সাৰ্বজনীন লক্ষ্য আৰু কাৰ্য্য। ইহঁত সংহত আৰু অবিভাজ্য আৰু বহনক্ষম উন্নয়নৰ ত্ৰিমাত্ৰিক- অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু পৰিৱেশগত ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰে। ১৬৯টা বিশ্বব্যাপী লক্ষ্যৰে ১৭টা SDG, ২০১৫ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত ১৯৩খন দেশে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ হৈছিল, আৰু ই ২০১৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা কাৰ্যকৰী হৈছিল।

২০১৫-২০১৬ বৰ্ষত ভাৰতৰ গাঁও পঞ্চায়তসমূহত গ্ৰাম পঞ্চায়ত উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে উন্নয়নৰ পৰিকল্পনা প্ৰক্ৰিয়া প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল। চতুৰ্দশ বিস্তৃত আয়োগৰ অধীনত (২০১৫-২০২০) প্ৰায় স্থানীয় সংস্থাসমূহলৈ ২০০,২৯২.২০ কোটি টকা ধন হস্তান্তৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো এটা মনত ৰাখিবলগীয়া বছৰ আছিল।

এছডিজি ইণ্ডিয়া সূচকাংক

নিতি আয়োগে ২০১৮ চনত প্ৰথম SDG ভাৰত সূচকাংক (SDGI) ভিত্তি ৰেখা আগবঢ়াইছিল। ইয়াত ৰাষ্ট্ৰীয় সূচক ৰূপৰেখা (NIF)ৰ ৩০৬টা সূচকৰ ভিতৰত ৬২টা সূচক অগ্ৰাধিকাৰ সূচকৰ এটা গোট আছিল, যিটোত ১৩টা লক্ষ্য সামৰি লোৱা হৈছিল আৰু ই ৩৯টা সাৰ্বজনীন লক্ষ্যৰ পৰা প্ৰবাহিত হৈছিল, ৰাষ্ট্ৰীয় অগ্ৰাধিকাৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি। ভাৰতৰ বাবে সংমিশ্ৰিত মানাংক আছিল ৫৭। ৰাজ্যসমূহৰ (কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলকে ধৰি) মানাংকৰ পৰিসৰ আছিল ৪২ৰ পৰা ৬৯। কেৰেলা আৰু হিমাচল প্ৰদেশৰ মানাংক আছিল ৬৮, উত্তৰপ্ৰদেশ (৪২), বিহাৰ (৪৮) & অসম (৪৯)।

২০১৯ চনত SDGI 2.0ৰ ১৬টা লক্ষ্য, ৫৪টা ৰাষ্ট্ৰীয় লক্ষ্য আছিল আৰু NIF ৰ ১০০টা সূচক আছিল। ৰাজ্যসমূহৰ স্থান আৰু মানাংক আৰু SDG-ভিত্তিক, লক্ষ্য আৰু সূচক-ভিত্তিক অৱস্থানসমূহ উলিয়াই অনা হৈছিল। ২০২১ চনৰ মাৰ্চ মাহৰ শেষৰটো SDGI ৩.০ত, ১৬টা লক্ষ্য, ৭০টা টাৰ্গেট আৰু ১১৫টা ৰাষ্ট্ৰীয় সূচক সামৰি লোৱা হৈছে যাৰ দ্বাৰা ভাৰতৰ বাবে সমগ্ৰ মানাংক ৬৬লৈ গতি কৰিছে, মানাংক পৰিসৰ ৫২ৰ পৰা ৭৫লৈ, কেৰালা ৭৫, তামিলনাড়ু আৰু হিমাচল প্ৰদেশ ৭৪ত শীৰ্ষ স্থানত অব্যাহত আছে, ২০১৮ চনৰ পৰা ৬৪ বছৰত উপনীত হোৱা মিজোৰাম আৰু উত্তৰাখণ্ড ৭২(দুয়োটা +12), উৰিষ্যা (+10) ৬১

বছৰত লক্ষ্য সংযোজন আৰু সূচকসমূহৰ পৰিৱৰ্তনে ইয়াক কমলাৰ সৈতে আপেলৰ তুলনা কৰি তোলে বুলি কোৱা যুক্তিটো এই প্ৰসংগত চাব লাগে যে সকলো ৰাজ্যই আপেল আৰু কমলাৰ একেটা সূচকৰ পৰাই কাম কৰি আছে আৰু ই হৈছে তীব্ৰ অৱস্থানশীলতা যিয়ে উল্লেখযোগ্য প্ৰাসংগ আৰু ৰাজ্যসমূহৰ লক্ষ্য আৰু সূচকৰ বিপৰীতে অগ্ৰগতি যাবলৈ আহ্বান জনায়। আনহাতে, অধিক তাৎপৰ্যপূৰ্ণ আৰু কাৰ্য্যৰ মনোযোগৰ বাবে SDGসমূহৰ প্ৰকৃত পৰিসংখ্যা, তাত থকা লক্ষ্য আৰু সূচকসমূহৰ দৰকাৰ। এই পৰিসংখ্যাসমূহে SDG ৭ (সুলভ আৰু পৰিষ্কাৰ শক্তি) (+২২) SDG ১১ (বহনক্ষম চহৰ আৰু সম্প্ৰদায়) (+২৬), SDG ১২ (দায়িত্বশীল ব্যৱহাৰ আৰু উৎপাদন) (+১৯) আদিৰ বৃহৎ উত্থান দেখুৱাইছে, আনহাতে নিম্নগামী হৈছে SDG ৬ (জল আৰু অনাময় (-৫), SDG ১৩ (জলবায়ু কাৰ্য্য) (-৬), SDG ৯ (উদ্যোগ, উদ্ভাৱন আৰু আন্তঃগাঁথনি) (-১০)। ৰাজ্যভিত্তিক আৰু সূচকভিত্তিক বিৱৰণ উপলব্ধ যিয়ে স্পষ্টভাৱে দেখুৱায় যে লক্ষ্য আছে আৰু সেইবোৰত মনোযোগৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে, সূচকসমূহ আৰু ৰাজ্যসমূহে সেইবোৰ কত আৰু কিয় আছে সেয়া চাব লাগিব।

ৰাজ্য আৰু জিলা

NIFৰ পৰা ৰাজ্য সূচক ৰূপৰেখা চোৱাৰ প্ৰয়োজন আছে, যিটো কেৱল NIF ৰ পৰাই নহয়, প্ৰত্যেক ৰাজ্যৰ বাবে প্ৰাসংগিক হয়। সূচক নিৰ্বাচন আৰু ইয়াৰ ওজনসমূহে বাৰ্ষিক অগ্ৰগতি নিৰীক্ষক হিচাপে কাম কৰে।

ইয়াতকৈও গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাটো হ'ল উপ-ৰাজ্যিক পৰ্যায়লৈ যোৱা। নিৰ্দিষ্টকৈ জুখিব পৰা সূচকসমূহৰ ওপৰত আন্তঃজিলা বৈষম্যই বিভিন্ন কেন্দ্ৰীয় পৃষ্ঠপোষকতা আঁচনি আৰু ৰাজ্যিক পৃষ্ঠপোষকতা আঁচনিৰ অধীনত ৰাজ্যখনক কেন্দ্ৰীভূত বিনিয়োগ সক্ষম কৰে। বহু ৰাজ্যই নিজৰ জিলা সূচক ৰূপৰেখা (DIF) প্ৰস্তুত কৰিছে। চিনাক্তকৃত ১১৩খন পিছপৰা জিলাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি নিতি আয়োগৰ আকাংক্ষিত জিলা কাৰ্যসূচী (ADP)ৰ দ্বাৰা DIFক কিমান ফলপ্ৰসূভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি তাৰ জোখা হ'ব পাৰে। ৪৯টা সূচকৰ উন্নতিৰ পৰিসৰ ২ বছৰত ৫০% পৰ্যন্ত হৈছে। দুৰ্গম আৰু কঠিন জিলা যেনে উৰিষ্যাৰ ৰায়গাড়া জিলাৰ ২০১৮ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত ১১২ নম্বৰ স্থানত আছিল আৰু ২০২০ চনৰ অক্টোবৰ মাহত ৫ নম্বৰ স্থানলৈ স্থানান্তৰিত হৈছিল; ২০১৮ চনৰ নৱেম্বৰ মাহত ১০৫ নম্বৰত থকা UP ৰ ফাতেহপুৰ ২০১৯ চনৰ মে' মাহত ২ লৈ আগবাঢ়িছিল (ডেন্টা শ্ৰেণী)।

* তামিলনাড়ুৰ প্ৰাক্তন অতিৰিক্ত মুখ্য সচিব

निःसन्देह इमान गतिरे इ आक अन्याना जिलासमुहत् होरा उन्नतिर कारण ह'व पावे कार्यसूचीर अरिब दर्शनर प्रभार, ज़ुबिब परा सूचक, तुलना आक केन्द्रीभूत कार्यर सैते उरिबिता। APDCये स्वास्था, पुष्टि, शिक्षा, कृषि, जलसम्पद, आर्थिक अस्तर्भुक्ति, दम्कता विकास आक मौलिक आस्तःगाधनिर ङपरत चक्र बाखे। चिनाञ्ज कबा एइ खण्डसमुह बहनकम् उन्नयन लक्ष्यर क्फे.त्रयनत परे।

उप - राज्याक

एछडिजिआईआईये थि करिब पावे सेया हल राज्यासमुहक एछडिजिसमुहर् ङपरत तेठ्लोकक प्रदर्शनर दापोन देखुठरा। डि आई एफे थि करिब पावे सेया हल राज्या चरकारे चाव आक कार्यकरि करिब पराके आस्तःजिला वैषम्यर सविशेषर प्रमाण दिया। रास्ट्रीयर परा राज्यालेके एछडिजि लाभर प्रक्रियात चरकारर २टा स्तर सामरि लोरा हय। कार्यसूचीसमुहर् परिकल्पना, रूपायण आक निरीक्षणर क्फे.त्रत भारत चरकार आक राज्या चरकार प्रताकभारे जडिता। केन्द्रीय पुठपोषकता कबा आंचनि आक राज्याक पुठपोषकता कबा आंचनि कार्यसूचीसमुह ग्राम्या अकलत रूपायण कबा हय, चरकारि विषयार ज़रियते आक जिलासमुहेइ प्रदानर दायिद्वर बावे जडितल स्तर। तथ्यापि ङ महकुमा पर्यायले अधिक योराटो प्रयोजनीय, ब्रुक आक गाँ ङ पक्यायतले थिबावे निःसन्देह विभिन्न स्तरर उन्नयन आक विभिन्न स्थानत मनोयोगर आह्वान जनोरा विभिन्न विषय आक विकेन्द्रीकृत आक लक्ष्याभित्ति पक्षर प्रयोजनीयता देखुराइछे। शन्दतो ङ नतुन नहय, दर्शनतो ङ नतुन नहय।

इयार बावे राज्याक समर्थनर एटा डाउर उदाहरण हल ये विडम्भार कथाटो हल, जेजेएमर अधीनत ५५ एलपिचिडि प्रदानर क्फे.त्रत शीर्ष पदरि लाभर दोरे राज्या चरकारसमुहे (आक जिला प्रशासनर) अधिक मनोयोग पोरा येन लागे, गाँ आक गाँसमुहर् पानी, मानसम्पद योरापानीर प्रयोजनीयता पूरण कबातके आक पानीर उँस, यदि ङ एइ अति जडितल अभियानर अधीनत धन एकेबावेइ कोनो विषय नहय।

आक आगवाटि गै योरापानी आक घररा प्रयोजनीयतार बाहिरे ङ एथन गरिब पानीर प्रयोजनीयतार सामग्रिक दृष्टिःगी, कृषि प्रयोजनीयता, भुगर्भस्थ पानीर स्तर, पानी संग्रह आदिर मूल्यायन आक विभिन्न विभागर परा उपलब्ध एकाधिक आंचनिर ब्यवहार कि कि तार लक्ष्यर आशे-पाशे परिकल्पना कबा होरा नाइ गाँ पक्यायते विषयासकले रूपायण कबा विभिन्न आंचनिर अधीनत कृतिद्व हिचापे पृथक शारीरिक लक्ष्यात उपनीत ह'वलै आक अग्रधिकार दिब विचावे।

स्थानीय स्वशासनर सैते एछडिजिर् स्थानीयकरण।

प्रतिधन पक्यायत, आक तात धका लोकसकलर बावे प्रासंगिक एइ विश्वर्यापी लक्ष्यासमुहर् स्थानीयकरण अविहने सकलोवे बावे विश्वर्यापी लक्ष्यासमुहर् प्राप्तिर कल्पना कबाटो असम्भर। विषयासकले दीर्घदिन धरि सिद्धास्त लै आहिछे ये कृत कि दिब लागे आक आमि सकलो खण्डर भितरते वैषम्य देखिबलै पाइछे। स्थानीय सूचक रूपरेखा, स्थानीयभारे प्रासंगिक लक्ष्यासमुह लाभ करिबलै, ग्राम पक्यायत पर्यायत, थिये ब्रुक, जिला, राज्याक आक रास्ट्रीय पर्यायत लक्ष्य आक सूचकसमुहत् प्रतिफलित होरा कर्मकमतार सैते ङ संयोग आक एकत्रित करे, परबर्ती अपरिहार्य पदकूप ह'व। इयार द्वाबा एछडिजिर् समग्र वर्णलीत विभिन्न पक्यायत कृत आछे तार छविधन पोरा यार आक परिकल्पना आक हस्तकूपर बावे मुकलि प्रमाण पोरा यार।

भारत चरकारर बहू क्फे.गशिप आंचनि येने रास्ट्रीय स्वास्था अभियान (एन एच एम), जल जीवन मिछन (जे जे एम), स्वच्छ भारत अभियान (एच बि एम), पोषण अभियान आदि त विशेषभारे गाँडलाइनत उल्लेख कबा हैछे ये गाँ पर्यायर परिकल्पना धाकिब लागिब, ग्रामसभार जडितता, तथ्यर भाग-बतबा, पक्यायत बाज प्रतिष्ठान (पि आर आई)र निर्वाचित प्रतिनिधिसकलर बावे प्रशिक्षण, अन्यान्यर लगते, थिये एइ प्रक्रियात स्थानीय आह्वानसकल जडित करिब विचावे, स्थल वास्तवता एकेबावे बेलेगा। विभाजन, आक पक्यायतसमुह किमानथिनि जडित है आछे सेया राज्या चरकारसमुहर् ङपरत एरि दिया हैछे, आक राज्या चरकारसमुहे अनुसर्ण कबा प्रक्रिया। राज्यासमुहे ग्राम्या अकलत रूपायण कबा विभिन्न मन्त्रालयर एकाधिक आंचनिर बावेइ एछडिजिर् अग्रगति घटिछे, लगते राज्या निर्दिष्ट आंचनिर बावे ङ।

आंचनिर परिवर्शनर तथ्या, शारीरिक आक आर्थिकनिरीक्षण कबा हय। इयार युक्तिसंगत संख्याक एन आई एफत धका सूचकसमुहर् सैते मिल थाय, येने पानी, पुष्टि, स्वास्था, शिक्षा आदिर सैते जडिताकिन्तु भुगर्भस्थ पानीर उपलब्धता, पुष्टि अरस्था उन्नत कबा, महिला आक शिशु र विकेन्द्रे अपराध प्रतिबोध, आक सहायक सेरा र दरे विषयसमुहर् समाधान कबा दुर्बलसकलर बावे, काको पिछुराई योरा (एलएनएरि) आक कोनो गाँ एरि योरा र फलाफल लाभ करिबलै लक्ष्य निर्धारण कबा पद्धति आक अनुसर्ण निश्चित कबा, गाँ (हामलेट) पर्यायलेके एछडिजिर् स्थानीयकरणर प्रयोजन।

“स्थानीयकरण दूयोटावे सैते जडित ये स्थानीय आक उप-रास्ट्रीय चरकारे केनेके तलर परा ङपरलै कार्यर ज़रियते एछडिजिसमुहर् कृतिद्वक समर्थन करिब पावे...इयार उपरि ङ, एछडिजिसमुह स्थानीयकरणर दायिद्व चरकारर कार्यबाही शायत सीमाबद्ध नहय बरक निर्वाचित प्रतिनिधिसकले ङ नेतृत्व दिये सकलो स्तरतो।”

- एछडिजिसमुह स्थानीयकरण - भारतर परा प्रावृष्टिक शिक्षा २०१७,

निधि आयोग चरकारर तृतीय स्तर, स्थानीय आह्वानसकल एछडिजिर् स्थानीयकरणर बावे आटोहितके ङकद्वपूर्ण। तेठ्लोकक राज्या आक केन्द्रीय चरकार उभयरे समान अंशीदार हिचापे स्वीकृति दिया र प्रयोजन। बहनकम् उन्नयनर लक्ष्य - मानुह, अंशीदारिद्व, समृद्धि, ग्रह आक शान्ति लाभर बावे ५पिसमुह महकुमा पर्यायले, ब्रुकले, प्रतिधन गाँ पक्यायतले लै योराटो स्थानीय आह्वानसकल ३ टा स्तरर सैते कबाटोरेइ उन्नत।

१३ संख्याक सांविधानिक संशोधनीर ज़रियते संविधानत नरम खण्ड प्रवर्तन कबा हय; संविधानर २४३जि अनुच्छेद अनुसर्बि तिनि ङटा स्तरर पक्यायतीबाज प्रतिष्ठानसमुहे याते स्थानीय स्वशासनर प्रतिष्ठान हिचापे काम करिब पावे। पि आर आईर दायिद्व हिचापे तालिकाबुञ्ज (बदलि) २७टा विषय, योरापानीर दरे एछडिजिर् सैते प्रताकभारे जडित, स्वास्था आक अनामय ब्यवस्था, पानी आक जलभाग ब्यवस्थापना, दरिद्रता दूरीकरण, महिला आक शिशु कल्याण, सामाजिक आक कृषि बनानीकरण इत्यादि।

बहनकम उमयनर लक्या - मानुह अंशीदाबिद्व, समुद्वि, ग्रह आक शान्ति लाडर बावे ५पिसमूह महकुमा पर्यायलै, ब्रुकलै, प्रतिखन गाँउ पक्कायतलै लै योराटो स्थानीय आधुशासनर ३ टा सुबर सैते कराटोरेइ उडुतम।

१३ संख्याक सांविधानिक संशोधनीर ज़रियते संविधानत नरम खणु प्रवर्तन करा हय; संविधानर २४३जि अनुच्छेद अनुसरि तिनि०टा सुबर पक्कायतीबाज प्रतिष्ठानसमूहे याते स्थानीय शशासनर प्रतिष्ठान हिचापे काम करिब पाबे।पि आर आईर दायिद्व हिचापे तालिकाडुक्त (बदलि) २९टा विषय, खोरापानीर दवे एछडिजिब सैते प्रत्यक्कारे ज़डित, स्वाह्य आक अनामय ब्यारहा, पानी आक जलभाग ब्यारहापना, दरिद्रता दूरीकरण, महिला आक शिशु कल्याण, सामाजिक आक कृषि बनानीकरण इत्यादि।

भारतर बावे एछडिजिसमूह लाड करार, काको एरि नायाय, कोनो गाँउ एरि नायाय, सेया हल गाँउ पक्कायतलै नामि, तेँलोकक सम्पूर्णरूपे ज़डित करा, इयाक एक सज़ीर मिह्न हिचापे गटि तोला, भारत चरकार आक बाज्या चरकार उडयबे। इ तेँलोकक ज़ीरन, आक तेँलोक सक्रिय अंशग्रहणकारी आक सिद्धान्त ग्रहणकारी ह'व लागिब।

समग्र विश्वते एछडिजिब क्खेत्रत क'भिडे पिछुराई गैछे आक ज़ीरनर सकलो सुबर आक अग्रगतिर प्रभार पेलाईछे। भालकै गटि तोलाब प्रक्रियात आमि ग्राम्या अक्कलत एछडिजिसमूहक सचेतनभारे, पक्कतिगतभारे आक ब्यारहागतभारे स्थानीयकरण करिब लागिब, पिआरआईसमूहब ज़डितताबे, केन्द्र आक बाज्या चरकारर सुबर पवा स्थानीय शशासनलै गति करि; २.५७ लाख गाँउ पक्कायत, ७,७२७ खन ब्रुक पक्कायत, ७२१ खन ज़िला पक्कायतत ३१ लाख निर्वाचित प्रतिनिधि (१४ लाखबे अधिक महिला प्रतिनिधि) थका पक्कायत बाज्या प्रतिष्ठानसमूह भारतर सकलो गाँउते परिवर्तनक आगुराई निब पवा एक बृहत् शक्ति। भारतर बावे एछडिजि लाड करिबलै भारतर पवा तेँउर गाँउलै स्थानासुबित होरालैके ग्राम्या अक्कलत एछडिजिब स्थानीयकरणर प्रयोजन पक्कायत बाज्या प्रतिष्ठान, स्थानीय शशासनर बावे समान अंशीदाबिद्वबे।

"आमि बहनकम उमयनक प्रसाबित करार क्खेत्रत चरकार आक विधानसभार सकलो सुबर मुल कृमिकाक पुनर दृट करिछो" - राष्ट्रसंघब जुलाई २०१२ चनर प्रस्तार 'आमि बिचबा डरिद्व्यत'र उद्वृति, धिंटे राष्ट्रसंघब साधारण परिषद २०१५ चनर छेप्टेधर माहत समर्बित

(तथ्यर उंस: एछडिजिआईआई बिप'टछ, निती आयोग)

স্থানীয় উন্নয়নক পুনৰ্জ্জীৱিত কৰিবলৈ বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহৰ স্থানীয়কৰণ: পঞ্চায়তৰ বাবে স্থানীয় সূচক কাঠামো (LIF) আৰু ইয়াৰ ডেচব'ৰ্ড

* সুকন্যা কু

উন্নয়নক স্থানীয়কৰণৰ অৰ্থ হ'ল ২০৩০ চনৰ কাৰ্যসূচী লাভৰ ক্ষেত্ৰত আঞ্চলিক/স্থানীয় প্ৰসংগসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰখা, লক্ষ্য আৰু লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কাৰ্যকৰীকৰণৰ উপায় নিৰ্ধাৰণ কৰা আৰু অগ্ৰগতি জুখিবলৈ আৰু নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ সূচকসমূহ ব্যৱহাৰ কৰা।

উদ্দেশ্য হৈছে এছ'ডিজি লাভৰ প্ৰত্যাহ্বানসমূহ মোকাবিলা কৰা আৰু এছ'ডিজি, ৰাজ্যৰ নীতি, ৰাজ্যিক উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু স্থানীয় চৰকাৰৰ উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ মাজত অধিক সংহতি আৰু অভিসৰণ নিশ্চিত কৰা (ভাৰতত কেৱলা ৰাজ্যৰ বাৰ্ষিক বা পাঁচ বছৰীয়া উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বাজেট আছে)। ই স্থানীয় আৰু উপ-ৰাষ্ট্ৰীয় চৰকাৰ, ৰাষ্ট্ৰীয় চৰকাৰ, ব্যৱসায়, সম্প্ৰদায়ভিত্তিক সংগঠন আৰু অন্যান্য স্থানীয় অভিনেতাসকলৰ এক অভিসৰণ বিন্দু।

এছ'ডিজিসমূহ স্থানীয়কৰণে স্থানীয় নেতা আৰু সম্প্ৰদায়সমূহক সহযোগিতামূলকভাৱে সমাধানসমূহ ইনকিউবেট আৰু ভাগ-বতৰা কৰাত সহায় কৰে, বটলনেকসমূহ মুকলি কৰে আৰু স্থানীয় পৰ্যায়ত এছ'ডিজিসমূহ আওলাই নিয়াত সহায়ক হ'ব পৰা কৌশলসমূহ ৰূপায়ণ কৰে। এই পটভূমিত স্থানীয় উন্নয়নক পুনৰ্জ্জীৱিত কৰিবলৈ এটা ব্যাপক পদ্ধতি/কৌশল গঢ়ি তোলাৰ প্ৰয়োজন যিয়ে এছ'ডিজিসমূহক স্থানীয় চৰকাৰী (পঞ্চায়ত) পৰ্যায়ত উন্নয়নৰ প্ৰক্ৰিয়াটোক ৰূপান্তৰিত কৰাৰ আৰম্ভণি হিচাপে কল্পনা কৰে। লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ, নিৰীক্ষণ আৰু ৰূপায়ণৰ বৰ্তমানৰ অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিত এছ'ডিজিৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাটো গঢ়ি তুলিব পাৰি আৰু কৰিব লাগে। ২০৩০ চনৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে শক্তিশালী অনুসৰণ আৰু পৰ্যালোচনা ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন সূচক আৰু পৰিসংখ্যাগত তথ্যৰ এক কঠিন কাঠামোৰ প্ৰয়োজন। স্থানীয় চৰকাৰী পৰ্যায়ত বিষয়বস্তু, লক্ষ্য আৰু সূচকৰ জৰিয়তে লোৱা লক্ষ্যসমূহ আকাংক্ষিত প্ৰকৃতিৰ, প্ৰাসংগিক আৰু সাৰ্বজনীনভাৱে প্ৰযোজ্য বিশ্বব্যাপী লক্ষ্যসমূহক ৰাষ্ট্ৰীয় নীতি আৰু অগ্ৰাধিকাৰৰ সৈতে মিল ৰখাৰ লগতে স্থানীয় বাস্তৱতাক সংক্ষিপ্ত আৰু সহজে লক্ষ্য কৰি ৰখা যোগাযোগ পদ্ধতি।

সেই অনুসৰি এই পদক্ষেপৰ উদ্দেশ্য হৈছে এছ'ডিজি স্থানীয় সূচক কাঠামো (এলআইএফ) আৰু ৱেব পৰ্টেল ভিত্তিক এছ'ডিজি ডেচব'ৰ্ড প্ৰস্তুত কৰা, যিয়ে স্থানীয় পৰ্যায়ত এছ'ডিজিৰ প্ৰশিক্ষণ, পৰিকল্পনা আৰু নিৰীক্ষণৰ বাবে স্থানীয় চৰকাৰ আৰু সম্প্ৰদায়ক সহায় কৰে।

স্থানীয় চৰকাৰসমূহ হৈছে নীতি নিৰ্ধাৰক, পৰিৱৰ্তনৰ অনুঘটক আৰু স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে বিশ্বৰ লক্ষ্যসমূহক সংযোগ কৰিবলৈ সৰ্বোত্তম স্থানত থকা চৰকাৰৰ স্তৰ তেতিয়া উন্নয়নক স্থানীয়কৰণ কৰাটো সকলো স্থানীয় অংশীদাৰক শক্তিশালী কৰাৰ এক প্ৰক্ৰিয়া, যাৰ লক্ষ্য হৈছে বহনক্ষম উন্নয়নক অধিক সঁহাৰি জনোৱা, আৰু সেয়েহে স্থানীয় প্ৰয়োজন আৰু আকাংক্ষাৰ সৈতে প্ৰাসংগিক কৰা। কেৱল ৰূপায়ণতে নহয়, কাৰ্যসূচী নিৰ্ধাৰণ আৰু নিৰীক্ষণতো স্থানীয় অভিনেতাসকলে সম্পূৰ্ণৰূপে অংশগ্ৰহণ কৰিলেহে উন্নয়নৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'ব পৰা যাব। অংশগ্ৰহণৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় যে ৰাজহুৱা নীতিসমূহ ওপৰৰ পৰা জাপি দিয়া নহয়, বৰঞ্চ সমগ্ৰ নীতি শৃংখলটো ভাগ-বতৰা কৰা। সকলো প্ৰাসংগিক অভিনেতাই সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াৰ সৈতে জড়িত হ'ব লাগিব, পৰামৰ্শমূলক আৰু অংশগ্ৰহণমূলক ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে, স্থানীয়, ৰাজ্যিক আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত।

এই পটভূমিত স্থানীয় উন্নয়নক পুনৰ্জ্জীৱিত কৰিবলৈ এক ব্যাপক পদ্ধতি/কৌশল গঢ়ি তোলাৰ প্ৰয়োজন যিয়ে এছ'ডিজিসমূহক পঞ্চায়ত পৰ্যায়ত উন্নয়ন প্ৰক্ৰিয়াক ৰূপান্তৰিত কৰাৰ আৰম্ভণি হিচাপে কল্পনা কৰিব। ইয়াক নিম্নলিখিত ধৰণে কাৰ্যকৰী কৰিব পাৰি:

১. স্থানীয় সূচক ৰূপৰেখা(LIF)

সূচক ৰূপৰেখাৰ পৰিচয়:

স্থানীয়, ৰাষ্ট্ৰীয়, আঞ্চলিক, আৰু বিশ্ব পৰ্যায়ত এছ'ডিজিৰ দিশত অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণৰ মেকদণ্ড হ'ব সূচক। এটা সুস্থ সূচক কাঠামোৱে এছ'ডিজি আৰু ইয়াৰ লক্ষ্যসমূহক পৰিচালনাৰ আহিলালৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব যাতে কেৱল দেশ আৰু বিশ্ব সম্প্ৰদায়ক নহয়, উপ-ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু স্থানীয় পৰ্যায়তো কাৰ্যকৰীকৰণ কৌশল প্ৰস্তুত কৰাত সহায় কৰিব আৰু সেই অনুসৰি সম্পদ আবণ্টন কৰিব। ইয়াৰ উপৰিও বহনক্ষম উন্নয়নৰ দিশত তেওঁলোকৰ অগ্ৰগতি জুখিবলৈ আৰু এছ'ডিজিসমূহ লাভৰ বাবে সকলো অংশীদাৰৰ জবাবদিহিতা নিশ্চিত কৰাত সহায় কৰিবলৈ ৰিপ'ৰ্ট কাৰ্ড হিচাপেও কাম কৰিব।

আমি এইটোও আঙুলিয়াই দিওঁ যে বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহ কাৰ্য্যমুখী, সংক্ষিপ্ত আৰু যোগাযোগ কৰাত সহজ, আকাংক্ষিত, বিশ্বব্যাপী প্ৰকৃতিৰ আৰু সকলো দেশৰ বাবে সাৰ্বজনীনভাৱে প্ৰযোজ্য হ'ব লাগে, একে সময়তে বিভিন্ন ৰাষ্ট্ৰীয় বাস্তৱতা, সামৰ্থ্য আৰু উন্নয়নৰ স্তৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব লাগে আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় নীতি আৰু অগ্ৰাধিকাৰক সন্মান কৰিব লাগে।

* কেৱলা ইনষ্টিটিউট অৱ স্থানীয় প্ৰশাসন (কিলা)ৰ গৱেষণা সহযোগী

आमि एहिटोओ शीकाब कबोँ ये लक्ष्यसमुहे बहनक्षम उन्नयन साधनर बाबे अग्रधिकार क्षेत्रसमुहक सद्योधन आक केन्द्रीभूत कबा उचित।

लक्ष्य निर्धारण, निरीक्षण आक कपायणर वर्तमानर अभिज्ञतार भित्तित एछडिजिब लक्ष्यत उपनीत होराटो गति तुलिव पावि आक करिव लागे। धिम, लक्ष्य आक सूचकर ज़रियते लोरा एल एछ जि पर्यायत लक्ष्यसमुह आकांक्षित प्रकृतिर, प्रासंगिक आक सार्वजनिकता प्रयोज्य विश्ववापी लक्ष्यसमुहक राष्ट्रीय नीति आक अग्रधिकारर सैते मिल बखार लगते स्थानीय वास्तवताक संक्षिप्त आक सहजे योगायोग करिव पराकै लक्ष्य करि बखा आचरण।

एछडिजिब स्थानीयकरणत एल एछ जि निश्चित नोहोरालेके तुणमूल पर्यायलेके विश्ववापी सूचक आक राष्ट्रीय सूचकसमुहक संयोग कबा पुनर्वावृत्तिमूलक प्रक्रिया। एछडिजिब वेहिभाग लक्ष्य आक सूचक स्थानीय पर्यायत लाभ करिव लागे। वेहिभाग एछडिजिबेई एल एछ जि समुहर ओपरत अर्पण कबा विषयसमुहर सैते जड़ित।

विकशित स्थानीय सूचक रूपरेखात सकलो एछडिजिब कथा विवेचना कबा हय। अरशो ये सेई एछडिजिसमुहर ओपरत ओकतु आबोप कबे थिवोबर स्थानीय पर्यायत कार्यर बाबे प्रताफ प्रासंगिकता आछे। एहिदरे पदक्षेपर मूल लक्ष्य हेछे एछडिजि १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६ आक १७। विकशित सँजुलिसमुहे स्थानीय अभियोजनर बाबे स्थान प्रदान कबे एहि लक्ष्यसमुह लाभ करिवले सूचक आक लक्ष्यसमुह संख्या। इयार भित्तित हल देशखने स्थानीय चरकारर बारहा थोदित करि केबाला राज्याई कार्य, कार्यकरी आक पुँजिब विभाजनेर तेँलोकक क्रमता प्रदान करिछे। राज्याखने अंशग्रहणमूलक स्थानीय परिकल्पना आक बाजेटर काम आगवटाई निले थिये ओपरत उल्लेख कबा एछडिजिसमुहर क्षेत्रत प्रयोज्य विभिन्न विषयभित्तिक क्षेत्रसमुह स्पर्श कबे। पदक्षेपर अंश हिचापे विकशित कबा स्थानीय सूचक काठामोरे स्थानीय चरकारसमुहक लक्ष्य, सूचक आक लक्ष्य निर्धारण करार परिसर प्रदान कबे, स्थानीय उन्नयनर वास्तवतार लगत थाप थुराई विश्व आक राष्ट्रीय सूचकसमुहक प्रसंगक्रमे। एहिदरे परिकल्पना आक बाजेट एछडिजिब सैते संगति राखि फलाफलमुखी हे परे। रेव-पर्टेल भित्तिक डेचवर्ड हेछे एटा इन्टावेक्टि सँजुलि थिये परिकल्पना आक निरीक्षणत सहाय कबे। इयार उपरिओ इ सम्प्रदायसमुहक स्थानीय एछडिजिब अरह्यार विषये सचेतन होरात सहाय कबे थिये उन्नयन प्रक्रियाक रूछ आक ज़रावदिहि करि तोले। लाइन विभागर विषय, स्थानीय चरकारर निर्वाचित कर्मकर्ता आक नागरिकसकल प्रधान अंशीदारा। एहि पदक्षेपे परिकल्पना आक निरीक्षणर रूपरेखा प्रदान कबे, शत अंशग्रहणकारीसकले बाज्याक पर्यायत तथार माजेरे थाव लागिव, जिला पर्यायत तथार सैते तुलना करिव लागिव, आक यदि आछे तेन्ते उन्नयनर बारधान चिनाञ्ज करिव लागिव। चिनाञ्ज कबा उन्नयनर बारधानर भित्तित स्थानीय पर्यायत कौशल प्रणयन करिव पावि। इ अंशग्रहणकारीसकलक विभिन्न आँचनिब मेप करिवले आक अभिसरणर सञ्चारनासमुह अन्वेषण करिवले सक्रम कबे। रेव भित्तिक डेचवर्डत प्रवर्तित निरीक्षण रूपरेखाबे अंशग्रहणकारीसकलक विभिन्न कोणर परा एछडिजि लाभर अग्रगतिर परिकल्पना आक निरीक्षण कबात सहाय कबे।

केबेला स्थानीय प्रशासन प्रतिष्ठाने (KILA) एहि अंशीदारसकलक एछडिजिब परिकल्पना, स्थानीयकरण आक विकशित सँजुलिसमुह बारहाब कबार प्रशिक्षण प्रदान कबे। एहि प्रशिक्षणसमुह बेचत, प्रतिटो अंशीदार गोटर बाबे आक केहकेडि पद्धतिबे कबा हय। इयार उपरिओ स्थानीय अंशग्रहणमूलक उन्नयन परिकल्पनार बाबे स्थानीय चरकारर कर्मसकलक प्रशिक्षण दियात एहि विषयटो अन्तर्भूत कबा हेछे। एहि बछुबर परा केबेला चरकारे ज़ाबि कबा स्थानीय चरकारर थावा स्थानीय परिकल्पनार बाबे गाईडलाइनत एछडिजि भित्तिक परिकल्पना अन्तर्भूत कबा हेछे।

एछडिजिसमुह स्थानीयकरणत, सूचक आक लक्ष्यसमुह एलआईएफे प्रदान कबा स्थानीय पर्यायत सैते थाप थुराव लागिव। लक्ष्य निर्धारण, कार्य परिकल्पना आक निरीक्षण करिवले सिद्धान्त ग्रहणकारीसकलक तथ्य आक तथ्यर प्रयोजन। सठिक तथ्य आक सम्पदर प्रवेशे, परिकल्पना आक सम्पदर आवँटन उन्नत कबात सहाय कबे। एहि कार्यसमुह फलाफलमुखी हव लागिव आक एल आई एफे एहि सुयोग प्रदान कबे। डाटा डेचवर्डे परिकल्पना, निरीक्षण, ज़ोख, विश्लेषण, आक विभिन्न डाटाछेटर परा प्रासंगिक अन्तर्दृष्टि उलिओरार पावम्परिक उपाय प्रदान कबे। अनलाइन तथ्य दृश्यायन इतिहासिक आर्इ, सम्पर्क, आक धावासमुहर बाबे उपद्योगी थिये एटा अनलाइन परिवेशत कार्यकरी अन्तर्दृष्टि सृष्टि कबात सहाय कबे।

पञ्चायतर बाबे एखन डेचवर्ड

“डेचवर्डसमुह चरकार आक अन्यान्य अंशीदारसकलर बाबे बहनक्षम उन्नयन लक्ष्य (एछडिजि)र ओपरत अग्रगति ज़रिवले, आक कार्यकरीकरण आक तथ्य दूयोटाते बारधान उज्ज्वल करिवले एक आहिला हिचापे उद्देश्य कबा हेछे। इन्टावेक्टि डेचवर्डसमुहे कार्यर बाबे अग्रधिकार चिनाञ्ज करिवले एछडिजिसमुहर थावा देशसमुहर कर्मक्षमतार दृश्यायन उपस्थापन प्रदान कबे।”

पञ्चायत पर्यायत तथ्य विप्ररे सम्प्रदायक तेँलोकक प्रसंगर बाबे विशेषभारे युक्तियुक्त लक्ष्य आक सूचक चिनाञ्ज आक डिजाइन करिवले सक्रम कबे। इ सम्प्रदायटोरे तेँलोकक लक्ष्यत उपनीत होरार क्षेत्रत थि अग्रगति लाभ कबे तार अनुसरण करिवले एक मञ्ज प्रदान कबे। आटाईतकै डाँब कथाटो हल, इ निश्चित कबे ये उन्नयनर विषयत सकलोरे याते कष्टर लाभ कबे। सकलोरे पञ्चायतर तथ्य परीक्षा करार लगते नागरिकर तथ्य सृष्टि करार क्रमता आछे थार सहायत तेँलोकक वास्तवतार ओपरत भित्तित करि तेँलोकक विषयसमुहर पोषकता उन्नत करिव पावि। स्थानीय चरकार (एल एछ जि)र बाबे एछ डि जिब बाबे किलाई प्रशिक्षण सँजुलि प्रस्तुत करिछे। प्रशिक्षण सँजुलिकिट हेछे स्थानीय पर्यायत परा बाज्याक पर्यायलेके सञ्चानयोग्य तथ्यकोष, इ तथ्यर गुणगत मान, निर्भरयोग्यता, उपलब्धता आक तुलनामूलकता उन्नत करार प्रचेष्टाक समर्थन कबे, थिये सकलो अंशीदारक निज निज क्षेत्रत निज तथ्य सृष्टि कबात सहाय कबे। इयार थावा शेषत स्थानीय आच्छाचरकारसमुहे प्रतिटो सूचकर प्रति सञ्चान जनाई निज अरह्यार पर्यालोचना, विश्लेषण आक परिवर्तन कबात सहाय कबे आक प्रतिटो थओर बारधान चिनाञ्ज कबात सहाय कबे आक सेई अनुसरि एछडिजि लाभर प्रत्याहानसमुह मोकाबिला करिवले आक निश्चित करिवले समाज्ज उन्नति आक कपायणर बाबे परिकल्पना कबे एछडिजि, बाज्याक नीति, बाज्याक पञ्चावर्षिक परिकल्पना आक स्थानीय शशासन उन्नयन परिकल्पनार माज्जत अधिक सुसंहत आक अभिसरण।

एछडिजिसमूह बाबे तथा विग्रर दिशतः सूचक भूमिका

सूचकसमूह ह'व स्थानीय, राष्ट्रीय, आङ्गलिक, आक विश्व पर्यायत एछडिजि दिशत अग्रगति निरीक्षण मेकदणु। एटा सूचक काठामोरे एछडिजि आक इयाँ लक्ष्यसमूहक परिचालन आहिलाले कपासुबित कबिब याते देशसमूह आक विश्व सम्प्रदायक कपायण कौशल प्रसुत कब्रात सहाय कबिब आक सेइ अनुसवि सम्पद आवण्टन कबिब। इयाँ उपबिउ बहनकम उमयनर दिशत अग्रगति अुखिबले आक एछडिजि लाडर बाबे सकलो अंशीदार बर जबाबदिहिता निश्चित कब्रात सहाय कबिबले रिपर्ट काँड हिचापेउ काम कबिब। इयाँक एछडिजिसमूह बाबे निरीक्षण सूचक काठामोरे बाबे एटा एलएछडिजि सुबरे डेचब'र्ड विकशित कब्रात सैते कार्यकरी ह'व पाबे।

पङ्कयत बाबे डेचब'र्ड

एछडिजिसमूह स्थानीयकरण बाबे निरीक्षण ब्यरहा हिचापे सिद्धान्त ग्रहणकरी, नीति निर्धारक आक सेरा प्रदानकरीसकलक तेँलोकक सेरा मान उमृत कबिबले सठिक आक समयोपयोगी तथा आक तथ्य प्रयोजन। समयमते आक सठिक तथा आक सम्पद प्रवेशे, परिकल्पना आक सम्पद आवण्टनके धरि बर्तमानर विषयसमूह प्रति उपयुक्त प्रतिक्रिया प्रकाश कब्रात सहाय करे आक भविष्यते प्रतिबोधमलक ब्यरहा परिकल्पना कबिबलेउ सकम करे। एइ डेचब'र्डर जबरियते बाजा, जिला आक स्थानीय कार्यकरीसकले लक्षा प्रसुत कबिब पाबे, एछडिजि लाडर अग्रगति अनुसरण आक निरीक्षण कबिब पाबे। आनकि जनसाधारणेउ भविष्यते एइ मङ्कत प्रवेश कबिब पाबे आक आङ्ग-मूल्यानर बाबे निर्देशना प्रदान कबिब पाबे आक:

- स्थानीय पर्यायत परा बाजाक पर्यायलेके तथा संग्रह, विश्लेषण आक भाग-बतबा कबा।
- परिवेश, स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, नियोग, उद्योग आक शक्ति आदि विभिन्न विषयत ओपबत स्थानीय पर्यायत तथ्य उड्डारनी उँस चिनाङ्क कब्रात सहाय करे।
- स्थानीय आक बाजाक पर्यायत एछडिजि दिशत अग्रगति निरीक्षण कबा।

- एटा डाटा डेचब'र्ड हैछे एटा सँजुलि थिये एटा पाब'स्पबिक, स्वङ्गत, आक दुश्यामन पङ्कतिरे तथा प्रदर्शन कब्रात समयत मूल अङ्कलसमूहत विभिन्न डाटाचेट परा प्रासंगिक अस्तुर्गुसिसमूह निरीक्षण, ज्ञोष, विश्लेषण आक उलिओरार एटा केन्द्रीकृत, पाब'स्पबिक उपाय प्रदान करे।

• अनलाइन डाटा डिजुवेलाइजेचन हैछे डाटाचेटसमूह निड्काशन कब्रात प्रक्रिया आक इयाँक दुश्यामन, चित्राङ्कितभावे उपहापन कब्रात लगते इतिहासिक आई, सम्पुर्क, आक धावासमूह उन्वोचन कब्रात बाबे एटा शक थिये ब्यरहाबकरीसकलक अनलाइन परिवेशत कार्यकरी अस्तुर्गुसि सृष्टि कब्रात सहाय करे।

डेचबोर्ड- फ्रन्ट एण्ड

एइटा डेचब'र्डर सनुथर अंश। इयाँत तलत दिया कथाबोब गठित

- लक्ष्य अनुसवि विभिन्न एछडिजि सूचक बाबे द्रुत अनुसङ्कान।
- क्लाउड-डिडिक्त मुक्त-उँस SDG प्रतिबेदन आक निरीक्षण समाधान।
- लक्ष्य
- सूचकसमूह
- लक्ष्यडिडिक्त कर्मकमता विश्लेषण।
- SDG सूचक परिवेशन विषयडिडिक्तभावे चाँक।
- LSGs आक इयाँ परिवेशन घाबा तथा चाबले लक्ष्य, लक्ष्य आक सूचकसमूह प्रसाबित आक संकुचित कबक।
- लक्ष्य आक सूचक सैते प्रतिटो लक्ष्य चित्राङ्कित उपहापन
- विभिन्न चाँटत समयत समय अनुसवि निर्वाचित सूचक आक इयाँ सुबक चाबले स्वनिर्वाचित चाँटसमूह।
- एटा एनिमेटेड चाँटत एटा समयत डितबत बहू-मात्रिक तथा काँस्टमाइज कबक आक चाँक।
- सूचक अनुसवि एल एछ जिंसमूह बेंकिङ/अवस्था काँस्टमाइज कबक आक चाँक।
- LSG समूह बाबे SDG निरीक्षण प्रतिबेदन सृष्टि कबक।
- चाँटसमूह डाउनलोड कबि छुटियेल मिडियात श्वेयार कबक।
- पङ्गीयन कबक आक डेचब'र्डत आपोनात तथा चाँक।
- योगायोग कबक

• एछडिजि इन्टाबेस्डि डाटा डेचब'र्ड आङ्गलिक, बाङ्गीय, उप-बाङ्गीय आक पङ्कायत पर्यायत वा आनकि एटा निर्दिष्ट बहनकम उमयन लङ्काब बाबेओ काङ्गमाइङ्ग कबिब पाबि।

परिकल्पना आक निरीक्षण एछडिजिसमूहब ओपरत डेचब'र्ड-सम्पसाबित दर्शन

एछडिजि आक पङ्कायत उमयन परिकल्पना, आक एने अन्यान्य फलाफलब काठामोब ओपरत अनुसरण, निरीक्षण आक प्रतिबेदन कबत सहाय कबिबलै एम एओ इ प्रेटफर्म बिकशित कबा हैछे। इ ब्यारहाबकारी-बहुत्वपूर्ण आक रेब-डिडिङ्ग डिडिङ्गटेल प्रेटफर्म, थिये थोगाथोग आक समन्वयब ब्यारधान उमनत कबिब। अत्याधुनिक थोगाथोग पङ्कति ब्यारहाब कबि इ एछडिजि आक बाङ्गीय फलाफलब थोगाथोगके धरि पङ्कायत उमयन परिकल्पना बोल आउट आक कपायणब कार्यङ्गमता आक फलप्रसूता उमनत कबिब आक उमनत थोगाथोग माध्यम स्थापन आक बर्धित स्वच्छता आक मुकलितार ज्बियते निरीक्षण आक मूल्यान पर्यायत थगेष्ट प्रभाब पलाब कपायण प्रक्रिया। एइ प्रेटफर्मे सकलोके एक ष्टप ष्टप हिचापे नियोजित कबि बाथे थत मानुहे शेतिया तथा आक बियबस्तु बिचाबि पाब पाबे।

बिस्तारित दुष्टिङ्गगीत इ बाङ्गीय आक बाङ्गीयक मूलाब सैते बहुरब सैते लङ्काडिडिङ्ग बियेक्षण देथुराहैछे। आक लगते आमि प्रतिटो जिपि, बिपि, डिपि सुबब सन्दर्भत बहुर डिडिङ्ग अरथा चाब पाबे।

बाङ्गीय सूचकब सैते लङ्का

एइ पुठत आमि बाङ्गीय आक बाङ्गीयक पर्यायब मूलाब सैते प्रतिटो लङ्काब कर्मङ्गमताब सुब चाब पाबे।

मूथा सुबिधा

- लङ्का, लङ्का आक सूचकब द्वाबा आपोनाब बाङ्गीय एछडिजिब प्रदर्शन चाओक।

- तथ्यब ब्यारधान चिनाङ्ग कबा, एल एछ जिब बाबे प्रासङ्गिक एछ डि डि सूचकसमूह तुलना आक बियेक्षण कबा।

- एछडिजि तथ्यब उपलब्धता आक ब्यारधानब मूल्यानत सहाय कबा, आङ्गलिक, बाङ्गीय, उप-बाङ्गीय आक पङ्कायत एछडिजि तथा निरीक्षण डेचब'र्ड आक प्रतिबेदन डिजाइन आक बिकशित कबा।

- बाङ्गीय आक बाङ्गीयक गडब बिपरीते जिपि थत थिय दिछे।

- जिपिडिपिब ज्बियते कार्यब परिकल्पना कबक।

- प्रतिटो एल एछ जिब बाबे निजेइ प्रयोजन हले नतून सूचक थोग कबक।

- प्रतोकरे बाबे स्थानीय लङ्का निजे निर्धारण कबक।

- बाबिक आपडेते निरीक्षणत सहाय कबिब।

- एइ सकलोबोब पङ्कायत पर्यायत निजे कबिब पबा गला।

- ग्रामसजात प्रङ्केप कबिब पाबिब।

- परिकल्पना आक निरीक्षण एछडिजिब ओपरत डेचब'र्ड

বহনক্ষম উন্নয়নৰ স্থানীয়কৰণ: শৈক্ষিক লক্ষ্য

* জে. পি পাণ্ডে, আই.আৰ.পি.এছ.

মানৱতাৰ প্ৰগতিৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষাই অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। জীৱনৰ উন্নতিৰ বাবেও ই এক গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰক। এছডিজি৪-এ সৰ্বাংগীন আৰু সমতাপূৰ্ণ গুণগত শিক্ষা নিশ্চিত কৰা আৰু সকলোৰে বাবে আজীৱন শিক্ষণৰ সুযোগ প্ৰসাৰিত কৰাৰ পৰিকল্পনা কৰিছে। এছডিজি৪ ১০টা লক্ষ্যৰে গঠিত। লিংগ বৈষম্য, সমতা, শান্তি আৰু অহিংসৰ সংস্কৃতিৰ প্ৰসাৰ, বিশ্ব নাগৰিকত্ব আৰু সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্য আৰু সংস্কৃতিৰ অৱদানৰ প্ৰশংসা দূৰ কৰা, সকলো মহিলা আৰু পুৰুষৰ বাবে সুস্বাস্থ্য আৰু মানসম্পন্ন কাৰিকৰী, বৃত্তিমূলক, তৃতীয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা আৰু দক্ষতাৰ সমান সুবিধা নিশ্চিত কৰা বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে যোগ্য শিক্ষকৰ যোগান যথেষ্ট বৃদ্ধি কৰাটো মূল শৈক্ষিক লক্ষ্য।

এছডিজিৰ প্ৰতি ভাৰতৰ দায়বদ্ধতা ৪

বিশ্বব্যাপী এছডিজি প্ৰতিশ্ৰুতিৰ অন্যতম মূল অংশীদাৰ ভাৰত। প্ৰায় ২৬ কোটি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাসস্থান ভাৰতে। এছডিজি লাভৰ দিশত নিজৰ সকলো নীতি, কাৰ্যসূচী আৰু আঁচনি একত্ৰিত কৰিছে। এছডিজি৪ৰ প্ৰতি ভাৰতৰ দৃঢ় প্ৰতিশ্ৰুতি ইয়াৰ ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি ২০২০ত প্ৰতিফলিত হৈছে। আমাৰ দেশৰ ক্ৰমবৰ্ধমান উন্নয়নমূলক আৱশ্যকতাসমূহৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ লক্ষ্যৰে এছডিজি ঘোষণাৰ পিছত এইটোৱেই প্ৰথম শিক্ষা নীতি। এন ই পিয়ে ভাৰতৰ পৰম্পৰা আৰু মূল্যবোধৰ ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্মাণ কৰি এছ ডি জি ৪কে ধৰি একবিংশ শতিকাৰ আকাংক্ষিত লক্ষ্যৰ সৈতে মিলাই শিক্ষা গাঁথনিৰ সকলো দিশৰ সংশোধন আৰু সংকাৰৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছে।

ছয়ৰ পৰা ১৪ বছৰ বয়সৰ ভিতৰৰ শিশুসকলক বিনামূলীয়া আৰু বাধ্যতামূলক প্ৰাথমিক শিক্ষা প্ৰদানৰ বাবে শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন কাৰ্যকৰী কৰাটো ভাৰতৰ সকলোৰে বাবে শিক্ষা বাধ্যতামূলক কৰাৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ সাক্ষ্য। ইয়াৰ ফলত প্ৰাথমিক শিক্ষাত নিকা নামভৰ্তিৰ হাৰ উন্নত হৈছে।

বিদ্যালয় শিক্ষা বিভাগ, শিক্ষা মন্ত্ৰালয়ে ২৯৪২৮৩.০৪ কোটি টকাৰ আনুমানিক ব্যয়ৰে ১ এপ্ৰিল ২০২১ৰ পৰা ৩১ মাৰ্চ, ২০২৬লৈ কাৰ্যকৰী হ'বলগীয়া এন ই পি ২০২০ৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য অনুসৰি নিজৰ ফ্লেগশ্বিপ সমগ্ৰা শিক্ষা আঁচনিসমূহ নতুন ৰূপ দিছে। সমগ্ৰ শিক্ষা হৈছে প্ৰাক-প্ৰাথমিকৰ পৰা দ্বাদশ শ্ৰেণীলৈকে সামৰি লোৱা বিদ্যালয় শিক্ষাৰ এক সংহত আঁচনি যিয়ে এছডিজি৪ৰ সৈতে সংগতি ৰাখিছে যাতো সকলো শিশুৰে সমতাপূৰ্ণ আৰু সৰ্বাংগীন শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিৱেশৰ সৈতে গুণগত শিক্ষাৰ সুবিধা লাভ কৰে।

বিভাগে ২০২১-২২ চনৰ পৰা ২০২৫-২৬ চনলৈকে পাঁচ বছৰীয়া সময়ছোৱাৰ বাবে প্ৰধানমন্ত্ৰী পোষণ শক্তি নিৰ্মাণ (PM POSHAN) ৫০ লাখ টকাৰ আৰ্থিক ব্যয়ৰে আৰম্ভ কৰিছে। ৫৪০৬১.৭৩ কোটি টকা। ইয়াত বালভাটিকাৰ সংযোজনৰ সৈতে মিড-ডে মিলৰ সকলো উপাদান অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। এই আঁচনিখন এছডিজি ২ আৰু ৪ৰ লগতে বিদ্যালয় শিক্ষাত অন্তৰ্ভুক্তিৰ বাবেও প্ৰাসংগিক। পি এম প'শ্বানৰ লক্ষ্য হৈছে প্ৰথমৰ পৰা অষ্টম শ্ৰেণীলৈ অধ্যয়ন কৰা শিশুসকলৰ পুষ্টিৰ অৱস্থা উন্নত কৰা, দৰিদ্ৰ শিশুসকলক অধিক নিয়মীয়াকৈ বিদ্যালয়ত উপস্থিত থাকিবলৈ উৎসাহিত কৰা আৰু শ্ৰেণীকোঠাৰ কাম-কাজত মনোনিৱেশ কৰাত সহায় কৰা।

এছডিজি ৪ৰ স্থানীয়কৰণ

স্থানীয়কৰণে বিশেষকৈ তপমূল পৰ্যায়ৰ পৰা এছডিজি লাভৰ বাবে সকলো স্তৰৰ দৃঢ়তা আৰু প্ৰতিশ্ৰুতি নিশ্চিত কৰিব পাৰে। যেতিয়ালৈকে ই প্ৰশাসন আৰু কাৰ্যকৰীকৰণৰ সকলো স্তৰত উপনীত নহয়, তেতিয়ালৈকে ইয়াৰ প্ৰকৃত মনোভাৱেৰে ইয়াক লাভ কৰাটো অসম্ভৱ হ'ব। সকলোবোৰ এছডিজিৰ লক্ষ্য স্থানীয় আৰু আঞ্চলিক চৰকাৰৰ দায়িত্বৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষভাৱে জড়িত। লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কাৰ্যকৰীকৰণৰ ধৰণ নিৰ্ধাৰণ কৰা আৰু ৰাষ্ট্ৰীয়, ৰাজ্যিক/কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চল, জিলা, ব্লক আৰু গাঁও পৰ্যায়ত অগ্ৰগতি জুখি আৰু নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ সুচক ব্যৱহাৰ কৰাটো সৰ্বোচ্চ গুৰুত্বপূৰ্ণ। জনসাধাৰণৰ মাজত সজাগতা বৃদ্ধি কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰণ জন আন্দোলন আৰু সম্প্ৰদায়, বেচৰকাৰী সংস্থা, নাগৰিক সমাজ সংস্থাৰ অংশগ্ৰহণ আৰু সহযোগিতাই গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। SDG 4 ৰ কৃতিত্ব নিৰ্ভৰ কৰিব আমাৰ গাঁও আৰু বিদ্যালয়ত সেইবোৰক বাস্তৱত পৰিণত কৰাৰ ক্ষমতাৰ ওপৰত।

* ভাৰত চৰকাৰৰ শিক্ষা মন্ত্ৰালয়ৰ বিদ্যালয় শিক্ষা বিভাগৰ সঞ্চালক

विद्यालय परियोजना तन्त्र 15 लाखतकै अधिक विद्यालय, 26 कोटीबो अधिक छात्र-छात्री आक प्राक-प्राथमिक पर्याय पर बा ज्योष्ठ माध्यमिक पर्यायलैके 16 लाख शिक्षक अस्तर्तुक्त कबा हैछे। इया पर उपरिओ सकलो अंशीदार अर्थां, शिक्षक, शिक्षक शिक्षाविद, छात्र, अभिभारक, सम्प्रदाय, विद्यालय परिचालना समिति, SCERT, DIET, BITE, ब्रुक सम्पद बाक्ति, क्राष्ठा पर सम्पद बाक्ति, गुणगत, अस्तर्तुक्त आक समतापूर्ण शिक्षा प्रदान पर बावे स्वेच्छासेरकक जडित कबाटोओ अस्तर्तुक्त कबा हैछे। स्थानीयकरण गुकद्वक स्वीकार कबि आमार संविधाने शिक्षक समास्तबाल तालिकत अस्तर्तुक्त कबे।

एछडिजिओ पर स्थानीयकरण प्रक्रियाटो विभिन्न पदक्षेप आक स्तबत चाव पाबि।

केन्द्र पर्यायत

समग्र शिक्षा आचिनिये सकलो स्तबते परिकल्पना, कपायण बावस्था आक लेनदेन पर खचत सहाय कबे। केन्द्रई आस्तःगाथनि शक्तिशाली कबा पर बावे सहाय आगबटाय यत छोराली आक विशेष प्रयोजनीयता थका शिषु पर अस्तर्तुक्त शिक्षा पर बावे प्रयोजनीय आस्तःगाथनि (डि डब्लिओ एच एन), गुणगत मान आक उद्धारन उपादान आर डि ई, कुल अनुदान, प्राथमिक शिषु पर यत्न आक शिक्षा आक मौलिक साक्षरता आक संख्या, इकुईटि आक... अस्तर्तुक्ति, शिक्षण सामग्री शिकोरा, विद्यालय पर नेतासकल पर प्रशिक्षण आक एछएमचि/शिक्षक, आइचिचि, याचि श्रेणीकोठा पर सामर्थ्य विकास, डिजिटल, बुक्तिमुलक हस्तक्षेप आदि बावहार पर बावे आचिनियने कार्यकरीकरण पर बावे जिला आक महकुमा पर्याय पर बावस्था आक सम्पद बावहार कबे।

विद्यालय शिक्षा विभागे NEP 2020 कपायण पर बावे एक विस्तृत परिकल्पना "SARHAQ" प्रस्तुत कबिछोबास्तीय पाठ्यक्रम कठांमो, निपुन भारत, निष्ठा शिक्षक प्रशिक्षण, शिक्षण बुक्ति कार्यसूचि आक प्रतिकारमुलक पाठदान पर पबा विभिन्न लक्षा, केपिआइ आक परिमाण निर्धारण, कौशल आक निर्देशना प्रणयन गुणगत शिक्षा निश्चित कबिबलै मुलायन संस्कार अति गुकद्वपूर्ण।

MoE ए 12 नरेधर 2021 तारिखे समग्र देशते National Achievement Survey (NAS) अनुष्ठित कबि तृतीय, 5, 8 & 10 श्रेणी पर प्राय 34 लाख शिषु पर शिक्षण फलाफल मुलायन कबिछे। NAS 2021 पर पबा पोरा तथा बास्तीय, बाज्याक रूपत प्रकाश कबा हव आक जिला प्रतिवेदन, यिये समग्र वर्णलीत कर्मक्षमता तुलना कबात सहाय कबिब आक विभिन्न पर्यायत पुनर मध्यहता पर बावे प्रयोजनीय पदक्षेप ग्रहण कबिब।

परिफरमेस ग्रेडिं इनडेक्स् (पिजिआइ) पर धारणाटोरे कुलीया शिक्षा पर क्षेत्रत परिवर्तनशील परिवर्तनक पुनर कबे, यत एतिया शिक्षा पर मानदणु पर प्रति गुकद्व दिया हैछे। 90टा सूचकक सामरि लोरा सूचकांकई बाज्या आक केन्द्रीय शासित अक्षलसमूहक बहुमुखी हस्तक्षेप ग्रहण पर दिशत आगुराई लै याया। एतिया जिलातिष्ठिक पिजिआइ हैछे जिलासमूहक उंसहित आक संवेदनशील कबिबलै एई सूचकांक स्थानीयकरण आन एक पदक्षेप।

बाज्या/केन्द्रीयशासित पर्यायत

सकलो बाज्या/केन्द्रीय शासित अक्षल पर समाज कपायण कबि तल पर आक केन्दले जिलासमूह पर सैते समग्र साधन कबि आचिनियन पर परिकल्पना आक कार्यकरी कबे। भारत एधन वैचित्र्य ज्योति। स्थानीय प्रयोजन अनुसरी आचिन पर उपादानसमूह पर प्रसंगक्रमे वैचित्र्यपूर्ण गोटिसमूहक सन्धान कबिबलै गुकद्वपूर्ण। बाज्याक वर्ड आक बाज्याक पाठ्यक्रम पर धारणाटोरे शिक्षा पर स्थानीयकरण सावर्म

बहु परिमाणे बुज्या। SCERT आक बाज्या/केन्द्रीय शासित अक्षल पर विभिन्न प्रतिष्ठाने शिक्षामुलक आचिन कपायणत सहाय कबे। शैक्षिक कार्यकलाप पर गुणगत मान आक प्रवेश उन्नति पर बावे उद्धारनीमुलक बाज्या निर्दिष्ट प्रकल्प पर परिकल्पना कबा हैछे।

जिला पर्यायत

मौलिक कपायण एकक होरा पर बावे जिला पर्यायत समग्र शिक्षा पर संहत आचिनियन पर परिकल्पना आक निरीक्षण आक कपायण पर स्थानीयकरण एक चिह है आहिछे। जिला शिक्षक शिक्षा प्रतिष्ठानसमूहे (DIET) शिक्षक पर निबन्त परेछादारी विकास, विद्यालय पर सहाय आक उन्नति पर बावे आक जिला पर्यायत उद्धारनक प्रसाबित कबा पर बावे सहाय आगबटाया।

ब्रुक/क्राष्ठा स्तबत-

ब्रुक सम्पद केन्द्र आक ब्रुक आक क्राष्ठा पर पर्यायत क्राष्ठा पर सम्पद केन्द्र हैछे विद्यालय पर्यायत शिक्षा पर मान निश्चित आक मुलायन पर बावे आटिहंतकै जटिल एकक आक समयमते प्रतिकारमुलक हस्तक्षेप प्रदान कबा। वि आर चि आक चि आर चि समूहे शैक्षिक सम्पद पर उंवाल हिचापे काम कबे, सेरात शिक्षक प्रशिक्षण, नियमीया विद्यालय त्रमण आक शिक्षक आक विद्यालयसमूहक शैक्षिक सहाय प्रदान कबा पर लगते सम्प्रदाय संगठन कार्यकलाप, अन्यान्य बाज्या/जिला पर्याय पर कठांमो पर सैते संयोगत सहाय कबे। ब्रुक इनाष्टिडिओ अर टिचा पर एडुकेचन (विआइचि)समूहेओ स्थानीय पर्यायत प्रशिक्षण पर सहाय आगबटाया पर परिकल्पना कबा हैछे।

कुल पर्यायत

प्राथमिक एकक हिचापे विद्यालयक एछडिजि 8 अनुसरी प्राक-विद्यालय पर पबा ज्योष्ठ माध्यमिक पर्यायलैके अस्तर्तुक्त आक समतापूर्ण मानसम्पन्न शिक्षा निश्चित कबिबलै कल्पना कबा हैछे। सकलो छात्र-छात्री पर बावे शैक्षिक प्रदर्शन आक शिक्षण उन्नति आक विद्यालय पर्यायत डिजाइन आक उद्धारन पर संस्कृतिक प्रसाव, लालन-पालन आक आगुराई नियाव पर बावे साधन कबिब लागिब। एन ई पिये शिक्षकसकलक श्रेणीकोठा पर लेनदेनत उद्धारन आक उद्धारनीमुलक शिक्षाविज्ञान प्रयोग कबिबलै उंसहित कबिछिल। 'गोटेई विद्यालय' तिष्ठिक परिकल्पना आक कपायण हैछे दुष्टिभंगी एक पेबाडायम शिष्ट।

ছাত্র-ছাত্রীৰ বিকাশৰ বাবে বিদ্যালয়সমূহক এক্সিভিটি চেণ্টাৰলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব লাগে। বিতৰ্ক, সংগীত, কলা, ক্ৰীড়া, পঢ়া, যুৱক-যুৱতী, বিজ্ঞান বা ইক ক্লাব আদি বিভিন্ন ক্লাব ছাত্র-ছাত্রীৰ মাজত জীৱন দক্ষতা, চৰ্ছ, আত্মসন্মান গঢ়ি তোলা, আত্মবিশ্বাস আৰু স্থিতিস্থাপকতা গঢ়ি তোলাৰ বাবে সহায়ক। বিদ্যালয়ক শিক্ষণৰ আনন্দময় স্থান হিচাপে গঢ়ি তোলাৰ লক্ষ্যৰে বিদ্যালয়সমূহে ছাত্র-ছাত্রী আৰু শিক্ষক উভয়ৰে বাবে কাৰ্যসূচীৰ আয়োজন কৰে। গ্ৰহণ কৰা কিছুমান কাম-কাজ হ'ল- কলা উৎসৱ, ভূমিকা নাটক প্রতিযোগিতা, বেণ্ড প্রতিযোগিতা, সংগীত শিক্ষক প্রতিযোগিতা আৰু লোক-নৃত্য প্রতিযোগিতা। এন ই পিয়ে বিদ্যালয়সমূহক "সমাজিক চেতনা কেন্দ্ৰ" হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ কল্পনা কৰিছিল। এই সম্পদসমূহৰ ৰূপায়ণ আৰু কাৰ্যকৰণ ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত অনুকূল সহযোগিতাই এছ ডি জি ৪ লাভৰ পথ প্ৰশস্ত কৰিব।

ব্যক্তিগত, বেচৰকাৰী সংস্থা, নাগৰিক সমাজ সংস্থা-

এছডিজি৪ৰ স্থানীয়কৰণ কেৱল নিম্নতম প্ৰশাসনিক এককত সীমাবদ্ধ নাথাকিব লাগে বৰঞ্চ সামগ্ৰিকভাৱে সকলো অংশীদাৰৰ মাজত সীমাবদ্ধ হ'ব লাগে। সাৰ্বজনীন মানসম্পন্ন শিক্ষা তেতিয়াহে লাভ কৰিব পৰা যাব যেতিয়া সকলো অংশীদাৰে একেলগে সহযোগিতা আগবঢ়ায়। বিদ্যালয় উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰণয়নৰ বাবে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্য আৰু স্থানীয় কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে বিদ্যালয় পৰিচালনা সমিতি গঠন কৰা হয়। ব্যক্তিগত আৰু দানশীল খণ্ডৰ ভূমিকাই পৰিৱেশ তন্ত্ৰৰ এটা মূল ভূমিকা পালন কৰে। তেওঁলোকে বিশেষজ্ঞতাৰ লগতে উদ্ভাৱনীমূলক পদ্ধতিও আনে। সামৰ্থ্য বিকাশ, আন্তঃগাঁথনি আৰু পাঠদান-শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াক সহায় কৰাৰ বাবে এন জি অ'টি এছ অ'কৰ্পৰেটৰ সৈতে সহযোগিতাইও শৈক্ষিক কাৰণত যোগ দিয়ে। হোম-মেণ্টৰ হিচাপে অভিভাৱকসকলেও শিক্ষণ ফলাফল বৃদ্ধিৰ দিশত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। ম'ইৰ বিদ্যালয়লৈ পদক্ষেপে আন্তঃগাঁথনি বিকাশ আৰু শিক্ষণ ফলাফল বৃদ্ধিৰ বাবে সকলোৰে সমৰ্থনক উৎসাহিত কৰে। শিক্ষাৰ সাৰ্বজনীন সুবিধা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ ড্ৰপ-আউট আৰু আউট অৱ স্কুল শিশুৰ সমস্যাসমূহ মানুহৰ সহায়ত সহজেই সমাধান কৰিব পাৰিব।

সকলো মন্ত্ৰালয় আৰু বিভাগৰ সৈতে অভিসৰণ এছডিজি লাভ কৰিবলৈ সকলো মন্ত্ৰালয়/বিভাগৰ সৈতে অভিসৰণ গুৰুত্বপূৰ্ণ, কিয়নো সকলো লক্ষ্য আন্তঃসম্পৰ্কীয় আৰু আন্তঃনিৰ্ভৰশীল। বিদ্যালয় আৰু গাঁও পৰ্যায়ৰ মৌলিক এককত এছডিজিৰ স্থানীয়কৰণে সকলো আঁচনিৰ অভিসৰণে অধিক প্ৰভাৱ পেলাবলৈ আহ্বান জনায়। ইয়াৰ উপৰিও ই প্ৰচেষ্টা, সম্পদ আৰু শক্তিৰ ডুপ্লিকেচন এৰাই চলিছে আৰু সহযোগিতাৰে কাম কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে। ইচিচিই সংযোগৰ বাবে ডব্লিউচিডি মন্ত্ৰালয়, বিশুদ্ধ খোৱাপানী আৰু অনাময়ৰ বাবে খোৱাপানী আৰু অনাময় মন্ত্ৰালয়, শ্ৰম আৰু নিয়োগ মন্ত্ৰালয়ৰ সৈতে শিশু শ্ৰমৰ পৰা আঁতৰি অহা সকলো শিশুৰ নিয়মীয়া চুবুৰীৰ বিদ্যালয়ত সফল মূলসুঁতলৈ অনাৰ বাবে প্ৰচেষ্টা চলোৱা হৈছে, আঁচনি এইডছ/সজুলি ক্ৰয়/ফিটিঙৰ বাবে অক্ষম ব্যক্তিসকলক সহায় আগবঢ়োৱা। বিদ্যালয়ত খেলপথাৰ, সীমা দেৱাল, বেঞ্চ, শৌচাগাৰ আদিৰ ব্যৱস্থা আৰু খোৱাপানী যোগান, আৱৰ্জনা পুনঃব্যৱহাৰ, বিদ্যালয়ৰ ৰক্ষণাবেক্ষণৰ বাবে SHG, MoPR ৰ জৰিয়তে বিদ্যালয়ৰ ইউনিফৰ্মৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে স্বাস্থ্য আৰু পৰিয়াল কল্যাণ মন্ত্ৰালয়, MoRD ৰ দ্বাৰা বিদ্যালয় স্বাস্থ্য কাৰ্যসূচী চৌহদ, শৌচাগাৰ আৰু পাকঘৰকে ধৰি। বিদ্যালয়লৈ ভাৰত নেট সেৱা সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে DoT, দক্ষতা পদক্ষেপৰ বাবে MSDE, খেলা ইন্ডিয়াত অধিক অংশগ্ৰহণৰ বাবে ক্ৰীড়া আৰু যুৱ পৰিক্ৰমা বিভাগ আৰু যুৱ স্বাস্থ্যসেৱকক বিদ্যালয়ৰ সৈতে সংযোগ কৰাৰ বাবে। গ্ৰাম পঞ্চায়ত উন্নয়ন পৰিকল্পনা (জিপিডিপি)ৰ জৰিয়তে সমগ্ৰ শিক্ষা আৰু পিএম পোছানৰ বিভিন্ন হস্তক্ষেপ পৰিকল্পনা কৰি বিদ্যালয় পৰ্যায়ত ৰূপায়ণ কৰি এছডিজি৪ লাভ কৰিব পাৰিব।

COVID-19महामारी आक स्थानीयकरण प्रयोजनीयता

कॉविड-19र फलत शिक्कात डय्यरह प्रडार परिह्छे। विद्यालय बङ्क ह्येरा परिणति शिक्कर शिक्कण आक मंगलर ङपरत पवे। महामारीये देहुराईह्छे ये एने दुर्येगर मोकविना कबिबले स्थानीय पर्यायत ब्यरस्थापना ङुकडुपुर्ण आक फलप्रसू। ह्यत्र-ह्यत्रीर शिक्का अव्याहत बाधिबले विद्यालय आक गङ्ग पर्यायत असंथा प्रचेष्टा आमि देखिबले पाईह्छे। येतिया विद्यालय बङ्क कबिबले बाधा हैह्छिल आक बाधिबर पवा कोनो साहाया संभव नहल, तेतिया स्थानीय पर्यायत विभिन्न पदक्केप अर्थां- महत्ता पाठशाला, घरर बेरत बं कबि ह्यत्र-ह्यत्रीक पढेरा आदिये शिक्का अव्याहत बथात आक शिक्कणर फति कम कबार दिशत आक शैक्किक दिशत उल्लेखयोग्या डूमिका पालन कबिह्छिल गेप. आचलते, स्थानीयकरणे सकलो परिस्थिति इयार लक्कात उपनीत हबले ब्यरस्थाटोक अधिक स्थितिस्थापक कबि तोलात सहाय कवे।

उपसंहार

शिक्का हैह्छे बहनक्कम उमयन, जाति गठन आक शांतिर बावे शक्ति। एह्छिडिजिसमुहक स्थानीयकरणे स्थानीय उमयन नीतिर बावे एक काठामो प्रदान कबिब पावे आक समग्र देशर लोकसकलर वैचित्र्यापुर्ण प्रयोजनीयता पुबण कबिब पावे। सार्वजनीन मानसम्पम शिक्का लक्कात उपनीत हबले "एक आकार, सकलोरे बावे उपयुक्क" पद्धति थाकिब नोरावे। एह्छिडिजि इतिहा सूचकांकक विभिन्न एह्छिडिजि र ङपरत राज्यासमुहर प्रदर्शनर तुलना कवा हैह्छे। जिला आक गङ्ग पर्यायत एह्छिडिजि सूचकांकक स्थानीयकरणर अधिक प्रयोजना इ तेङ्गलोकक नीति प्रणयन, कार्यकरीकरण आक तेङ्गलोकक पर्यायत एह्छिडिजि लाभ कबिबले कर्मक्कमता ज़ुथिबले प्रबोचित आक उंसाहित कबिवा। स्थानीयकरणे गण पर्यायत आमार सामर्था बुद्धि कबिवा। शिक्का बावे एह्छिडिजि लाभ कबिले 2030 चनर डितरत आन सकलो लक्कात उपनीत ह्येरात सहायक हब, येतिया पुथिरीखन बास कबिबले एक उमत् ठाई हब।

संशोधित राष्ट्रीय पञ्चायत बँटा

* ड० विजय कुमार बेहेबा - आई.ई.एछ.

१ पृष्ठभूमि

१.१ पञ्चायतबोबे प्रमुख आँचनिबोबे कपायण कबि SDG प्राप्त कबालत मुखा भूमिका पालन कबे। पञ्चायतसमूहक उदगनि योगोरा आक तेँलोकक बँटा प्रदान कबालतो उदगनमूलक पबिकद्वनार सामग्रिक कपायणत एक सूछ आक प्रतियोगितामूलक परिवेशस सृष्टि कबि। ई एक अविच्छेदा अंश। सेयेहे पञ्चायतीराज मन्त्रालयस द्वाबा राष्ट्रीय पञ्चायत बँटा

१.२ मन्त्रालये विशेषज्ञ समितिष द्वाबा प्रस्तुत कबा पञ्चायतीराज प्रतिष्ठानस ज़बियते बहनकम उदगनस लक्ष्य (LSDG)स स्थानीयकबणस प्रतिवेदन प्रकाश कबे। कमिटीये इयास प्रतिवेदनत २०३० चनस भितरत SDG लाडस बाबे आगवाटि योरास पथ हिजापे स्थानीय (ग्राम पञ्चायत) पर्यायत कार्यस बाबे १९टा SDG एकत्रित कबि ९टा विषयबस्तु चिनाङ्क कबिछे। एई ९टा विषयबस्तु हल

- दबिद्वतमूङ्क आक बर्धित जीरिका गाँव,
- सूछ गाँव,
- शिशु अनुकूल गाँव,
- पानी पर्यायत गाँव,
- परिष्कार आक सेडिजीया गाँव,
- गरिब सारलधी आसुःगाँवनि,
- सामाजिकभारे सुबकित गाँव,
- सुशासन ढका गाँव आक

(ix) महिलास बाबे अनुकूल गाँव।

२. युक्तियुक्तता:

पञ्चायत पर्यायत SDG लाडस दिशत पङ्कतिगत पबिकद्वनार, कपायण, निबीक्षण आक ज़बाबदिहितास बाबे आक अर्थनैतिक उदगन आक सामाजिक न्याय निश्चित कबास बाबे संविधानस नरम खण्डत तालिकाबुङ्क २९टा विषयस विभिन्न परिवेश-सामाजिक उदगन कार्यसूचीत अंशग्रहणस बाबे PRIसमूहक ठेलि दिया, राष्ट्रीय पञ्चायत बँटासमूहक ब्रुक, जिला, राज्या/केन्द्रीय शासित अङ्कल आक राष्ट्रीय पर्यायत बँटा प्रतियोगितास बहुस्तरीय पिबामिडिकेल गाँवनि स्थापन कबिबैले संस्कार कबा हैछे यास लक्ष्य हैछे:

- ९टा चिनाङ्ककृत विषयबस्तुस ज़बियते SDG लाड कबालत PRIस कर्मकमतार मूल्यायन कबा
- PRI स माजत प्रतियोगितामूलक मनोभारक प्रसाबित कबा
- 'PRIस द्वाबा SDG स स्थानीयकबण' आक २०३० चनस भितरत LSDG लाड कबास ताँ पर्यास विषये PRI समूहक प्रक्रियाटोस विषये अरगत कबा

४. प्रक्रिया/गाँवनि/निर्वाचन:

४.१ नरीकबण कबा राष्ट्रीय पञ्चायत बँटास ज़बियते सकलो पञ्चायतके ९टा बँटास विषयबस्तुत अंशग्रहणस बाबे एक मङ्क प्रदान कबि। प्रतिटो विषयबस्तुस अधीनत सकलो पञ्चायतस प्रदर्शनस ङपबत भित्ति कबि वर्ग निर्धारण हबा ब्रुक पर्यायस विषयभित्तिक समितिष द्वाबा तेँलोकक कर्मकमतार मूल्यायन कबा हब आक जिला पर्यायस प्रतियोगितास बाबे ३ जन शीरष वर्गस GPC परामर्श दिया हबा अधिक जिला आक राज्या/केन्द्रीय शासित अङ्कले ङ राष्ट्रीय पर्यायस प्रतियोगितास बाबे प्रतिटो विषयबस्तुस अधीनत ३ जन शीरष वर्गस JPC मूल्यायन आक परामर्श दिबा। विभिन्न पर्यायस बाह्नि समितिषसमूहे जिपिसकलस कर्मकमतार मूल्यायनस बाबे नडेल विभाग/मन्त्रालयक नियोजित कबि।

४.२ निज निज पर्यायत प्रतिटो विषयबस्तुस बाबे विषयभित्तिक बाह्नि समितिषसमूहे बँटाप्रापक पञ्चायतसमूह निर्वाचन कबि। राज्या/केन्द्रीय शासित अङ्कलसमूहे ब्रुक, जिला आक राज्या/केन्द्रीय शासित अङ्कल पर्यायस बँटाप्रापकसकलक पञ्चायतसमूहक प्रेवणा प्रदान कबास बाबे नगद धन वा प्रकारे सधर्धना आक बँटा प्रदान कबि पाबे।

५. प्रस्नारलीस सँहाबि

समग्र देशस सकलो ग्राम पञ्चायतस मूल्यायन आक वर्गस बाबे मन्त्रालय/विभाग आक राज्या/केन्द्रीय शासित अङ्कलस लगत आलोचना कबि प्रतिटो विषयस बाबे प्रस्नारली प्रस्तुत कबिछे मन्त्रालये।

* पञ्चायतीराज मन्त्रालयस अर्थनैतिक उपदेष्टा

6. PRI बोर्डर द्वारा अंशग्रहण:

पुनर्जीवित वारदात अधीनत सकल (प्राय २.५७ लाख) GP आक एके त्तर पर परम्परागत स्थानीय संस्थाई ९टा विषयभित्तिक वीटा अधीनत अंशग्रहण करिव लागिवा।

१. वीटा भागबोब:

१.१ राष्ट्रीय पर्यायत ग्राम, ब्रुक आक जिला पञ्चायतक दुटा शाखा अधीनत वीटा प्रदान करा ह'व याब नाम हल:

i. दीन दयल उपाध्याय पञ्चायत सतत विकास पुबुकर (व्यक्तिगत विषयवस्तुभित्तिक परिवेशनर बावे)
नानाजी देशमुख सर्वेष्ठम पञ्चायत सतत विकास पुबुकर (सकलो विषयवस्तु अधीनत सर्वेष्ठम प्रदर्शनर बावे)।

१.२ इयाब उपरिओ तलत उल्लेख करा विशेष शितानसमुह वीटासमुह हल:

- शक्ति नवीकरणयोग्य उ९स ग्रहण आक वारदात बावे ग्राम उर्जा ब्राज विशेष पञ्चायत पुबुकर।
- कार्बन निरपेक्ष विशेष पञ्चायत पुबुकरक नेट-जिब' कार्बन निर्गमन लान्दर दिशत दुष्प्रभावमुलक कामर बावे धन्यवाद जानाईछे।
- GP र बावे नानाजी देशमुख सर्वेष्ठम पञ्चायत सतत विकास पुबुकर बावे धिये योग्यता अर्जन करे तेओ परवती बहुरबोबतो राष्ट्रीय पञ्चायत वीटा बावे योग्यता पाय।
- पञ्चायत क्षमता निर्माण सर्वेष्ठम प्रतिष्ठान पुबुकर धिसकल प्रतिष्ठाने GP सकलक LSDG लान्द करात प्रतिष्ठानिक सहाय आगवटाईछे। श्रेष्ठ अंशग्रहणकारी राज्या/केन्द्रीय शासित अञ्चल/जिला/ब्रुक पञ्चायत।

८. वीटा बावे मानक परिचालना पद्धति :

८.१ मन्त्रालय बाव तलत दिया नधिब लगते राज्या आक केन्द्रीय शासित प्रदेशर नाम प्रस्तुत आक वितरण करा हैछे:

- प्रमाणिक सकलन प्रक्रिया (SOP) राज्या/केन्द्रीय शासित अञ्चल, जिला आक ब्रुक पर्यायत विषयसकलर अरियेण्टेचनर केछेकेडिं मोडर बावे समयसीमार सैते संझार करा वीटा आक ग्राम पञ्चायत बाव अनलाईन प्रणाली पुबण प्रक्रियार निरीक्षण।
- परटेलत कारिकरी दिशसमुह लगत संगति बाधि आरेदन/तथा प्रवेश र SOP

८.२ विभागीय तारे राज्या

केन्द्रीय शासित प्रदेशत राष्ट्रीय पञ्चायत वीटा आरेदन पुनर्जीवित बावे अभिविन्यास प्रदान, याब द्वारा पिछले केछेकेड मोडरे पञ्चायत राज प्रतिष्ठानसमुहलै पठियाई दिव, २०२२ चनर १७-१८ आगुठर भितरत नतुन दिल्लीत संझारित राष्ट्रीय पञ्चायत वीटा बावे बोड मेपर प्रस्तुतिर ओपरत बाईट-शुप आयोजन करा हैछिल। एई अनुष्ठानर समयत राज्या/केन्द्रीय शासित अञ्चलसमुहे निज पर्यायत एकेधिनि प्रणयन करिवलै सकल करिवलै वृह पबिसर अंशग्रहणर बावे समग्र वीटा वारदातेर जनप्रियता आक प्रचार ओपरत राष्ट्रीय संवाद माध्यमर कौशल ओ उपस्थापन करा हय।

९. वीटा पटेल:

राष्ट्रीय पञ्चायत वीटा पटेल (www.panchayataward.gov.in) मञ्चन प्रदान करा ह'व:

- पञ्चायतसमुह बाव वीटा बावे आरेदन
- विभिन्न तबत (राष्ट्रीय, राज्या/केन्द्रीय शासित अञ्चल, जिला आक ब्रुक) अभिमुखीता आक प्रणाली पुबण ओपरत नजब रथा।

পঞ্চায়তসমূহত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহ স্থানীয়কৰণৰ দিশত যাত্ৰা

*চি বি বিভাগ, পঞ্চায়তিৰাজ মন্ত্ৰালয়

১. ভাৰত ২০৩০ চনৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচীত স্বাক্ষৰকাৰী, আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰাপ্তিৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ। নিতি আয়োগ হৈছে বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য (SDG) ৰূপায়ণৰ বাবে নডেল প্ৰতিষ্ঠান। ৰাষ্ট্ৰীয় সূচক ৰূপৰেখাৰ তথ্য ব্যৱহাৰ কৰি নিতি আয়োগে SDG হস্তিয়া সূচকাৰে সৃষ্টি কৰে। বিভিন্ন মন্ত্ৰালয় আৰু তেওঁলোকৰ আঁচনিসমূহ SDG আৰু লক্ষ্যৰ সৈতে মেপ কৰা হয়।

২. ভাৰতৰ প্ৰায় ৭০% লোক গ্ৰামাঞ্চলত বাস কৰা বুলি ধৰি ললে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ পঞ্চায়তীৰাজ প্ৰতিষ্ঠানৰ জৰিয়তে তৃণমূল পৰ্যায়ত কাৰ্য্যৰ প্ৰয়োজন হ'ব। সেয়েহে SDG সমূহ স্থানীয়কৰণৰ বাবে পঞ্চায়তীৰাজ প্ৰতিষ্ঠান বিশেষকৈ গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।

৩. পঞ্চায়তীৰাজ মন্ত্ৰালয়ে SDGৰ প্ৰতি বিষয়ভিত্তিক দৃষ্টিভঙ্গী গঢ়ি তুলিছে যাৰ বাবে ৯টা বিষয়বস্তু বিকশিত হৈছে। এই প্ৰতিটো বিষয়বস্তুৰে কেইবাটাও SDG সামৰি লৈছে। Min

Theme	Related SDGs	Theme	Related SDGs
1. Poverty Free Village and Improved Livelihood	SDG 1: No Poverty SDG 2: Zero Hunger SDG 3: Good Health and Well Being SDG 4: Quality Education SDG 5: Gender Equality SDG 8: Decent Work and Economic Growth SDG 10: Reduced Inequalities SDG 11: Sustainable Cities and Communities SDG 12: Clean Energy SDG 13: Climate Action	1. Clean and Green Village	SDG 6: Clean Water and Sanitation SDG 7: Affordable and Clean Energy SDG 11: Sustainable Cities and Communities SDG 13: Climate Action SDG 15: Life on Land
2. Healthy Village	SDG 1: No Poverty SDG 2: Zero Hunger SDG 3: Good Health and Well Being SDG 4: Quality Education SDG 5: Gender Equality SDG 8: Decent Work and Economic Growth SDG 10: Reduced Inequalities and Sustainable	2. Skill Based Village	SDG 4: Quality Education SDG 5: Gender Equality SDG 8: Decent Work and Economic Growth SDG 10: Reduced Inequalities
3. Child Friendly Village	SDG 1: No Poverty SDG 2: Zero Hunger SDG 3: Good Health and Well Being SDG 4: Quality Education SDG 5: Gender Equality	3. Good Governance	SDG 16: Peace, Justice and Strong Institutions
4. Women Friendly Village	SDG 1: No Poverty SDG 2: Zero Hunger SDG 3: Good Health and Well Being SDG 4: Quality Education SDG 5: Gender Equality SDG 8: Decent Work and Economic Growth SDG 10: Reduced Inequalities SDG 11: Sustainable Cities and Communities SDG 12: Responsible Consumption and Production SDG 13: Climate Action SDG 14: Life Below Water SDG 15: Life on Land	4. Women Friendly Village	SDG 5: Gender Equality SDG 8: Decent Work and Economic Growth SDG 10: Reduced Inequalities SDG 11: Sustainable Cities and Communities

৪. বিষয়ভিত্তিক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰিলে সহজে বুজিব পৰা যাব; সম্প্ৰদায়ৰ জড়িত থকা পঞ্চায়তসমূহৰ গ্ৰহণ আৰু কাৰ্যকৰীকৰণ

৫. এই প্ৰতিটো বিষয়বস্তুৰে কেইবাটাও এছডিজি সামৰি লয়, যিবোৰক পাছলৈ বিভিন্ন মন্ত্ৰালয় আৰু আঁচনিলৈ মেপ কৰা হয়, বিষয়ভিত্তিক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰি। গতিকে ইয়াৰ ফলত সম্পদৰ অভিসৰণ ঘটিব আৰু পঞ্চায়ত পৰ্যায়ত ইয়াৰ উপলব্ধতা বৃদ্ধি পাব।

৬. তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে এছডিজিৰ স্থানীয়কৰণ প্ৰক্ৰিয়াক আগুৱাই নিবলৈ ধাৰাবাহিক হস্তক্ষেপ কৰা হৈছে যিয়ে কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়, ৰাজ্য চৰকাৰ, ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সংস্থা, শিক্ষানুষ্ঠান, চি.এছ.আ. আৰু অন্যান্যৰ সৈতে একেলগে কাম কৰি তৃণমূল পৰ্যায়ৰ কামৰ প্ৰতি দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাটো সামৰি লয়

৭. ২০১৮-১৯ চনৰ পৰা ২০২-২১ চনলৈ ৰূপায়ণ হোৱা আৰু জি এছ এৰ আঁচনিখন ০১.০৪.২০২২ৰ পৰা ০১.০৩.২০২৬লৈ ৰূপায়ণৰ বাবে ১০.০৪.২০২২ তাৰিখে চৰকাৰে অনুমোদন জনাইছে। তৃণমূল পৰ্যায়ত বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য (এছডিজি)ৰ স্থানীয়কৰণৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব দি পঞ্চায়তীৰাজ প্ৰতিষ্ঠানসমূহক স্থানীয় আত্মশাসন আৰু অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ সজীৱ কেন্দ্ৰ হিচাপে পুনৰ কল্পনা কৰাটোৱেই হৈছে বিভাস্পেড আঁচনিৰ কেন্দ্ৰবিন্দু।

৮. আন্তঃমন্ত্ৰালয়ৰ সভা (মন্ত্ৰালয়/ খোৱাপানী আৰু অনাময়, গ্ৰাম্য উন্নয়ন, মহিলা আৰু শিশু উন্নয়ন, শিক্ষা, স্বাস্থ্য আৰু পৰিয়াল কল্যাণ, সামাজিক ন্যায় আৰু সৰলীকৰণ, পশুপালন, দুগ্ধ, মীন, নতুন আৰু নবীকৰণযোগ্য শক্তি আৰু ভূমি সম্পদ বিভাগ)ৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়সমূহে এল এছ ডি জি লাভৰ বাবে একত্ৰিত প্ৰচেষ্টাৰ বাবে সংগঠিত হৈছিল।

৯. এল এছ ডি জিসমূহ আগবঢ়াই নিয়াৰ বাবে সংশ্লিষ্ট কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়/বিভাগসমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়/বিভাগসমূহৰ সৈতে এম অ' পি এৰে ৰাজ্যসমূহক বিষয়বস্তু হিচাপে যুটীয়া পৰামৰ্শ জাৰি কৰিছে।

১০. ভাৰতৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ এল এছ ডি জিৰ বাবে একেলগে কাম কৰিবলৈ ২১টা মন্ত্ৰালয়ৰ ২৬টা বিভাগেও যৌথ প্ৰভাৱত স্বাক্ষৰ কৰিছে, যিয়ে সঁচাকৈয়ে সমগ্ৰ চৰকাৰী দৃষ্টিভঙ্গীক মূৰ্ত কৰি তুলিছে।

১১. ৰাজ্য/কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলসমূহৰ প্ৰস্তুতিৰ স্তৰ আৰু এছডিজিৰ স্থানীয়কৰণৰ ওপৰত সময়সীমাবদ্ধ হস্তক্ষেপৰ বাবে কাৰ্য্য পৰিকল্পনা বুজি পোৱাৰ লক্ষ্যৰে চাৰিখন আঞ্চলিক কৰ্মশালা হাইব্ৰিড মোডত আয়োজন কৰা হৈছিল।

১২. এল এছ ডি জিত নিজ নিজ ডমেইনত সহায়ৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সংস্থা (ইউনিচেক, ইউ এন ডি পি, ইউ এন এফ পি এ আৰু ডব্লিউ এইচ অ')ৰ সৈতে বৈঠকৰ আয়োজন কৰা হৈছে। তদুপৰি, তৃণমূল পৰ্যায়ত এল এছ ডি জিসমূহত সহযোগিতামূলক কামৰ বাবে এ কে এ এমৰ সময়ত এই সংস্থাসমূহৰ সৈতে বুজাবুজিৰ বিবৃতি(SoU) স্বাক্ষৰ কৰা হৈছিল।

১৩. প্ৰশিক্ষণ সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰাৰ বাবে এম অ' পি আৰবৰ দ্বাৰা ৮ খন বিষয়ভিত্তিক সমিতি গঠন কৰা হৈছে।

- শক্তিশালী তথ্য বিনিময় ব্যৱস্থা বিকশিত কৰা।
- জিপিডিপিৰ নিৰ্দেশনা আৰু ফৰমেট পুনৰীক্ষণ কৰি ইয়াক এল.এছডিজিমূখী কৰি তোলা।
- পঞ্চায়ত উন্নয়ন সূচকাংক (PDI) প্ৰস্তুত কৰা।
- ২০১৪ চনত প্ৰস্তুত কৰা ৰাষ্ট্ৰীয় সামৰ্থ্য বিকাশৰ কাঠামোক এল এছ ডি জি অভিমুখী কৰিবলৈ পুনৰ বিবেচনা কৰা।
- বিষয়ভিত্তিক ক্ষেত্ৰসমূহৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ মডিউল এল এছ ডি জি।
- পঞ্চায়তৰ জৰিয়তে এল এছ ডি জি মূলসূত্ৰলৈ অনাৰ মূল সমিতি

14. आजादी का अमृत महोत्सव अर्धिनत ११-११ एप्रिल, २०२२ तारिखे मन्त्रालये एहडिजिब स्थानीयकरणर ओपबत तीर ओकड आबोप करि आइकनिक सप्टाह उदयापन कराे। इयात समग्र देशर लाइन मन्त्री, बाज्यिक पञ्जायतीबाज विभाग आक एह आइ आर डि, पि आर आइ आक पबम्परागत स्थानीय संस्था (TLB) र मनोनीत निर्वाचित प्रतिनिधि (ERs), बास्त्रसंघर संस्था, शैक्षिक प्रतिष्ठान, डमेइन विशेषज्ञ आक अन्याना अंशीदारसकलर अंशेग्रहण जाडित आछि। यिसे संचाकये समग्रताक मूर्त करि तुलिछि। चरकार आक समग्र समाजर दृष्टिभंगी।

15. मन्त्रालये बाज्य/केंद्रीय शासित अञ्चलसमूहक बास्त्रिय पञ्जायती बाज दिरस उपलक्के २८ एप्रिल, २०२२ तारिखे एखन विशेष ग्रामसभा आयोजन करिबलै अनुबोध जनय यत १र परा ३टा विषयबन्धर परिपूर्णतार बावे संकल्ल लोरा हवा।

16. एन आइ आर डि एण्ड पि आर त ३०-३१ मे, २०२२त एह डि डि जे प्र प्रति बोडमेप आक कार्य पबिकरना प्रस्तुत करार ओपबत धारणासमूहक क्रह-शेयारिओर ओपबत एखन कर्मशाला आयोजन करा हैछि।

17. ३दिनीया बास्त्रिय बाईट - चपर आयोजन करा हैछे पञ्जायतर ज़रियते LSDGs र ओपबत State Plan of Action आक Roadmap प्रस्तुत करि 4th-6th July, 2022 तारिखे सकलो बाज्य /केंद्रीय शासित अञ्चलर सैते।

18. २ दिनीया LSDG र ओपबत बास्त्रिय कर्मशाला कर्षसूची, कर्षसूची ६: स्वारलक्षी आन्तःगांधिनर सैते गाँओ, पञ्जायर चन्तीगडत थिम ८६६ : पञ्जायर पुनेत पानी पर्याप्त आक पबिहार गाँओ आक थिम १: नबिद्वतामुक्त आक बर्धित जीविकार ओपबत आयोजन करा हैछे केबेलाब एर्नलुलामत गाँओर आयोजन करा हैछे।

19. SIRDs/ETCs/PRTCs/SPRCs/DPRCs/BPRCs इत्यादित प्रत्येकजन अध्यापक सदस्यक ६जनकै जिपि नियुक्ति दियार बावेओ बाज्यसमूहक परामर्श दिछे ये पञ्जायतसमूहक जिपिडिपि ज़रियते संकल्ल हिचापे लोरा थिमसमूह लाभर बावे पञ्जायतसमूहक हात धरिब परा/मेन्टरिं सहाय आगवटाब लागे।

20. पबिकरना प्रक्रियात विषयभित्तिक पञ्जातिर संहतिर चशमार ज़रियते जिपिडिपि गाइडलाइन संशोधन करा हैछे।

21. एल एह डि डि जे प्र विषयबन्धर सैते संगति बाधि कर्षाकलापसमूहक उज्ज्वल करि तुलिबलै एग्रामसाराज पर्टेलर वैशिष्ट्यसमूह संशोधन करा हैछे।

22. जिपिडिपि प्रस्तुतिर फ्लैत्रत विषयबन्धर संहतिर ओपबत ओकड आबोप करि जन पबिकरना अभियान आरम्भ करा हया।

आगवाटिब परा बास्ता: -

1. देशर विभिन्न प्राप्तात विषयभित्तिक पञ्जातिर ज़रियते एल एह डि डि जे प्र ओपबत बास्त्रिय कर्मशाला आयोजन करा हवा।

2. बास्त्रिय कर्मशालात एल एह डि डि जे प्र ओपबत बाज्यिक कर्षा पबिकरना आक बोडमेप प्रस्तुत करि मुकलि करा हवा।

पञ्चायतत विषयभित्तिक दृष्टिभङ्गीर जूबियते एल एछ डि जिब ओपबत बाङ्गीर कर्मशाला

विषयवस्तु ७:- स्वारलक्षी आतुःगाँथनि थका गाँओ
२२ आक २३ आगष्ट, २०२२, चङ्गीगड़, पञ्जाब

आतास:-

पञ्चायतीबाज मञ्जालये पि आब
आइत बहनकम उमयनर लफ्या
(एल एछ डि जि) स्थानीयकरणर
प्रक्रियाओ लंघन करि आछे।
इयार बावे 'Whole of
Government & Whole of
Society' पद्धतिबे विभिन्न
अंशीदारक एटा मकत एकत्रित
कराओ आमार प्रचेष्टा है आहिछे

Village with Self-Sufficient
Infrastructure

पञ्चायतीबाज मञ्जालये ग्रामा अकलर पञ्चायत आक अनान्या
प्रासंगिक अंशीदारकक सरलीकरणर जूबियते तृणमूल
पर्यायत बहनकम

उमयनर लफ्या (एल एछ डि जि)र स्थानीयकरणर बावे
विषयभित्तिक दृष्टिभङ्गीर ग्रहण करिछे। बहनकम उमयनर लफ्या
स्थानीयकरणर विषयवस्तु तलत दिया ह'ला।

- विषयवस्तु १- दूबिदता मुक्त आक गाँओत जीविका त्रिद्धि
- विषयवस्तु २- स्वास्थकर गाँओ
- विषयवस्तु ३- शिस्तर बावे अनुकूल गाँओ
- विषयवस्तु ४- पर्याप्त पानी थका गाँओ
- विषयवस्तु ५- चाफा आक सेउजीया गाँओ
- विषयवस्तु ६- आआनिर्भरशील आतुः गाँथनिर गाँओ
- विषयवस्तु ७- सामाजिकतारे सुबकित आक सामाजिकतारे
न्यायसंगत गाँओ
- विषयवस्तु ८- सुशासित गाँओ
- विषयवस्तु ९- महिला अनुकूल गाँओ

- पञ्चायतीबाज मञ्जालयर चिबि विभागर परामर्शदाता

• पियालि बय चौधुरी

एछडिजिब सैते मिल थका दूबिदता, जनस्वास्था, पुष्टि, शिक्षा,
लिंग, अनामय, खोरापानी, जीविका उंपादन आदि विभिन्न
उमयनमूलक प्रत्याहानत पञ्चायते ओकरतृणपूर्ण तृमिका पालन
करे। सेयेहे पञ्चायतसमूहक सुशासनर बावे ९टा विषयभित्तिक
पद्धति ग्रहण करि एछडिजिसमूहर स्थानीयकरणर मूल खेनुरे
हिचापे चिनातु करि हय।

एई आबस्तुपिते पञ्जाबत २२ आक २३ आगष्ट, २०२२र परा
पञ्जाबत विषयभित्तिक दृष्टिभङ्गीर जूबियते पञ्चायतसमूहत
बहनकम उमयनर लफ्या (एल एछ डि जि) स्थानीयकरणर ओपबत
२ दिनीया बाङ्गीर कर्मशालार आयोजन करि ह'छे / केन्द्रीय
शासित अकलसमूहे बाङ्गीर कर्मशालात अंशग्रहण करिछे।
देशजुबि १३०० जन पञ्चायतसमूहर निर्वाचित प्रतिनिधिये पध,
खोरापानी, अनामय, स्टीटलाइट, विद्यालय, स्वास्था केन्द्र, साधारण
सेवा केन्द्र, स्थानीय बजोर, अंगनवाडी केन्द्र, पशुधन साहाय्य
केन्द्र आक सामूहिक केन्द्र।

कर्मशालार उन्देश्य:-

बाज्या / केन्द्रीय शासित अकलसमूहे सामर्थ्य विकास आक
प्रशिक्षणर प्रसंगत आदर्श कौशल, पद्धति, अभिसरणशील कार्य
आक उन्धारनीमूलक आर्हि प्रदर्शन करिछे; उन्तम पद्धति; ग्राम
पञ्चायत उमयन परिकल्पना (जिपिडिपि)त एछडिजिब
विषयवस्तुसमूहर निबिक्कण काठामो, प्रबोचना आक प्रतिफलन।

कर्मशालाब फलाफल: -

तृणमुल पर्यायत लेल विषयबिज्ञिक पद्धतिब ज़बियते एल एछ डि ज़िब प्रक्रियाटोक प्रतिष्ठानिकरण करिबले विभिन्न आईत पङ्कयतसमुहब समनीया शिक्षणब बाबे कर्मशालाखने एक मङ्क प्रदान करब हलहेतेना तदुपरि ई आन्तःराष्ट्रीय संगठन आक स्थानीय शासनत विनिमय कार्यसूचीब ज़बियते तथ्या/मतर आदान-प्रदानब सुयोग प्रदान करिब

पङ्कयतीबाजब माननीय बाज़िक मन्त्री श्रीयुत कपिल मबेस्वर पाटिल डाडबीया, पङ्गार बाजब ग्रामोमयन आक पङ्कयत आक केबिनेट मन्त्री श्रीयुत कुलदीप सिंग धलिराल डाडबीया, मन्त्रालयब सम्पादक, खोरापानी आक अनामय विभागब सम्पादक, पङ्गारब मुख्या सचिव, विज्ञीय आयुक्त, युटोया सचिव, एम आ' पि आर आक अन्याना ज्योष्ठ विषयसकले विभिन्न प्रयुक्ति आक डेलिभाबीब बाबे उद्धारनीमुलक आई ग्रहण करि विषयबिज्ञिक पद्धतिक प्रतिष्ठानिकरणब ज़बियते पङ्कयतसमुहत बहनकम उमयनब लक्ष्यसमुहब स्थानीयकरणब प्रक्रियाटोक प्रेरणा दियार ओपबत उल्लेखयोग्य मतमतेबे कार्यसूचीटोक शोभा बटाय गाँवबासीले मौलिक सेरा।

कर्मशालात पङ्गार बाज्येई एल एछ डि ज़िब क्षेत्रत ग्रहण करब केहटामान पदकेप गणामाना बाञ्किसकले आबल करिछे याते प्रक्रियाटोक गति बज्येई बाबिब परा याय येने एछ डि ज़ि एचुम; बाज़िक ग्रामा ज़ीरिका अभियानब रेबल्युईट; प्राइम मोबाइल एप; एछ डि ज़ि ब्रचार आक ग्राम सभा पुस्तिका।

पङ्गारब विभिन्न ग्राम पङ्कयते ग्रहण करब कौशल आक पद्धतिब क्षेत्रत तेठुलोकब उन्नत पद्धतिसमुह भाग-बतबा करिछे; विभिन्न अंशीदारब सामर्था विकास; प्रयुक्ति आक आई ग्रहण आक पुञ्जि/आचनिब सैते अभिसरण मेपिं।

आक स्वास्थ्य खण्डसमुहत सेराब मानसम्पण प्रदान निश्चित करिबले स्वारलधी आन्तःगाँथिनि गति तेलात मानब सम्पद; खोरा पानी; शिक्षा; साधारण सेरा केन्द्र; बाञ्का-घाँट; संयोग; स्थानीय बज्येब, विनोदन केन्द्र; ज़ीरन-यापनब सहजताब बाबे स्टाँट लाईट आक अनामय ब्यरह्या स्वारलधी आन्तःगाँथिनि विभिन्न दिशब ओपबत डाल पद्धतिसमुह सामबि लोरा चूँटि छुबिसमुह ग्राम पङ्कयतब निर्वाचित प्रतिनिधिसकले श्वेयार करे। सर्पङ्क / ग्राम पङ्कयतब सभापतिये गाँठ पर्यायत अभिनब आईब प्रतिलिपि करार उद्देश्येबे आन पङ्कयत प्रतिनिधिब सैते डाल गोचबब आदान-प्रदानब सुयोग पाले।

ग्राम पङ्कयतब नाम देखुओरा उन्नत पद्धतिसमुह तलत उल्लेख करब हेछे: -

खण्ड	ग्राम पङ्कयत
शिक्षा	संघेल
स्वास्थ्य	कर्का कलन, जलद्वब
खोरा पानी आक अनामय	संगरुब
ICDS / AWC	एछ बि एछ नगर

विभिन्न हस्तशिल्प ओपबत प्रदर्शनीब स्टल; कुटिब उद्योग आक ग्रामा उद्योगसमुह पङ्गारब एछ आर एल एम छेल्फ हेल्ड गुरुपे (एछ एईच ज़ि) स्थापन करिछिला स्थानीय उद्योगीकरण दक्षताब प्रसारब बाबे एछ एईच ज़िब सदस्यसकले विभिन्न पाम आक अकृषिजात सामग्री प्रदर्शन करे।

বিভিন্ন ৰাজ্যৰ গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ প্ৰতিনিধিয়ে উদ্ভাৱনীমূলক আৰ্হি আৰু কৌশল আৰু স্বাৱলম্বী আন্তঃগাঁথনিৰ সৈতে সুশাসন শক্তিশালী কৰাৰ বাবে আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি তেওঁলোকৰ কেছ ষ্টাডি শ্বেয়াৰ কৰে। জিপিৰ সবপক্ষে গ্ৰাম্য অঞ্চলত এছডিজিসমূহ স্থানীয়কৰণৰ ব্যৱস্থাসমূহৰ ওপৰত আলোকপাত কৰি চুটি ছবি/চিনেমা প্ৰদৰ্শন কৰিছিল।

পঞ্জাবৰ চহকী সংস্কৃতি, পৰম্পৰাগত লোকসকলক চিত্ৰিত কৰিবলৈ সাংস্কৃতিক নিশাৰ আয়োজন কৰা হৈছিল। অনুষ্ঠানটোৱে গীতৰ জৰিয়তে বিভিন্ন ঐতিহ্য আৰু সাংস্কৃতিক সমৃদ্ধিৰ ওপৰত পোহৰ পেলাইছে; নৃত্য আৰু বলিয়ান।

আগবঢ়াই লৈ যোৱা: -

- গ্ৰাম্য অঞ্চলত এল এছ ডি জিৰ প্ৰতিষ্ঠানিকৰণৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰাম পঞ্চায়তে গ্ৰহণ কৰা উত্তম পদ্ধতিসমূহ বিষয়ভিত্তিক দৃষ্টিভংগীৰ জৰিয়তে বিনিময়ৰ মঞ্চ।
- গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ আত্মবিশ্বাস বিকাশৰ জৰিয়তে দক্ষতা আৰু জ্ঞানৰ পৰিৱৰ্তন।
- উত্তম পদ্ধতিসমূহৰ উৰাল / আৰ্কাইভ।
- এল এছ ডি জিৰ চৰমাবে গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ সামৰ্থ্য বিকাশ।
- এটা মঞ্চত নিৰ্বাচিত প্ৰতিনিধিৰ মেলা বা সংগম।

बहनसक्रम उन्नयनर बावे राष्ट्रसंघर एजेण्टा २०३० बासुरायित करु दरिद्रतामुक्त ग्राम पञ्चायतर ँपवत राष्ट्रीय करुशाला

दरिद्रतामुक्त ग्राम पञ्चायतर ँपवत राष्ट्रीय करुशाला: अंशीदारसकलर बावे एटा. एछ-लानिं मञ्च

* शुद्धसञ्चु वारीक आरु प्रियंका दत्त

सहाक पंचायतर सतरु विकास

स्थानीय शासन विभाग (एल. एछ. डि. डि.), आरु केबेला स्थानीय प्रशासन प्रतिष्ठान (किला), केबेला चरकारर सहयोगत एम. आ. पि. आरु उद्योगत १८ तारिखर तितवत अनुष्ठित 'धिम - १: दरिद्रतामुक्त आरु वृद्धि जीरिका ग्राम पञ्चायतर ँपवत एखन राष्ट्रीय करुशाला - १७ नरेखर २०२२

तारिखे केबेला कौचिर चिआइ.ए.एल-कनडेनचन चेण्टारत। उद्देश्यसमुहे बेहिभागेई ँकञ्चु दिछिल:

* विषयवस्तु १: दरिद्रतामुक्त आरु अंशीदारसकलर माञ्जत वरिधत जीरिका ग्राम पञ्चायतर प्रचार आरु पोषकता करु।

* तृणमूल पर्यायत लेस विषयवस्तु पद्धतिर ज़रियते एल. एछ. डि. डि. प्रक्रियाटोक प्रतिष्ठानिकरण करिवले विभिन्न मडेनत पि. आरु आइ सदस्यसकलर समनीया शिक्षणर बावे एक मञ्च प्रदान करु।

* स्थानीय शासन वारुशु शक्तिशाली करुवर बावे विभिन्न अंशीदारक तधा, धारणा, आरु कार्यर आदान-प्रदानर बावे उंसाइत करु।

* सामर्थ्य गठन प्रशिक्षणर प्रसंगत ँकञ्चुपूर्ण आरु आदर्श कौशल, पद्धति, अभिसरणशील कार्यसमुहरर सधोधन, आरु उन्डारनीमूलक आइ प्रदर्शन करु।

विषयवस्तु-निर्दिष्ट विषय आरु उद्योगसमुहर ँपवत उन्नत पद्धति; जिपिडिपित एछुडिजि विषयवस्तु निरीक्षणर रूपबेखा प्रबोचना आरु प्रतिफलन।

३ दिनीया अनुष्ठानटोक तितवत प्रथम दुनिनत पनेल आलोचनार अधिवेशन थारु। उद्योधनी अधिवेशनके धरि मुठ सातटा अधिवेशनर डिजाइन ग्राम्य अकलर दरिद्रता निरामयर प्रधान दिशसमुहर ँपवत आलोचना करु हैछिल। प्रतिटोक पनेलत संग्रिष्ट मन्त्रालय आरु विभागर निज निज सचिवर अध्याकृतत पनेलिष्ट हिचापे श्रेष्ठ प्रदर्शनकारी जिपि, कार्यकारी आरु आरुसहायक गोट (एछ. एच. डि.) सदस्य, चरकारी विषया, डमेइन विशेषज्ञ, एन. जि. आ. राष्ट्रसंघर संस्था, शैक्षिक प्रतिष्ठान आरु विनीय प्रतिष्ठानर इ आरु इ ड्रिडि आरु अन्तर्भुक्त करु हरु।

अधिवेशनर विवरणसमुह हरु:

- * उद्योधनी अधिवेशन
- * प्राप्तीयकरण - अन्तर्भुक्ति आरु बहुमात्रिक दरिद्रताक सधोधन करु।
- * आय वृद्धि आरु सम्प्रदाय उन्नयनर बावे एछ. एच. डि. संसारना उपलक्षि करु।
- * जीरिका - आयर दरिद्रता दूर करुत पञ्चायतरर भूमिका।
- * पञ्चायतर ज़रियते सामाजिक, अर्थनैतिक आरु परिवेश सुबकर बावे सुबका जाल।
- * केबेला राज्यर पवा दरिद्रतामुक्त आरु वरिधत जीरिकार जिपिसकलर ँपवत उन्नत पद्धति।
- * आगवटार पथ

* १ जन ज्येष्ठ परामर्शदाता (एल. एछ. डि. डि.) चि. वि. संमणुल, पञ्चायती बाज मन्त्रालय

* २ जन परामर्शदाता (एल. एछ. डि. डि.) चि. वि. संमणुल, पञ्चायती बाज मन्त्रालय

পূৰ্বৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা শিকি লক্ষ্য কৰা হৈছে যে কম সময়ৰ ভিতৰতে অধিক দৰ্শকৰ মাজত তথ্য প্ৰচাৰৰ বাবে এনে কৰ্মশালা আয়োজন কৰাত অধিক পাবস্পৰিক, ফলপ্ৰসূ আৰু আকৰ্ষণীয় যোগাযোগ সঁজুলিৰ প্ৰয়োজন। যাৰ বাবে, এটা সাধাৰণ পাৱাৰপইন্ট উপস্থাপনৰ পৰিৱৰ্তে, প্ৰতিজন অংশীদাৰৰ পৰা ক্ৰায়েণ্টেলৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰা বিষয়বস্তুৰ নিৰ্দিষ্ট বিষয়সমূহৰ ওপৰত ২-৩ মিনিটৰ ভিডিঅ' তথ্যচিত্ৰ উপস্থাপন ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ পিছত অংশীদাৰ আৰু পেনেলিষ্টসকলৰ মাজত প্ৰশ্নোত্তৰ অধিবেশন অনুষ্ঠিত হয় যিয়ে ক্ৰছ-কলচাৰেল শিক্ষণ পৰিৱেশৰ শৃংখলক উদ্দীপিত কৰে। ইয়াৰ ফলত পি আৰ আইৰ অংশীদাৰসকলৰ মাজত নেতৃত্বৰ ক্ষমতা বৃদ্ধি পায় আৰু তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ প্ৰত্যক্ষ অভিজ্ঞতা ভাগ-বতৰা কৰিবলৈ প্ৰেৰণা যোগায়।

ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্মশালাৰ তৃতীয় দিনটো অংশগ্ৰহণকাৰীসকলৰ ক্ষেত্ৰ/এক্সপোজাৰ ভ্ৰমণৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল - ৰাজ্য/কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলৰ পৰা ই আৰ, ই ডব্লিউ আৰৰ কাৰ্য্যকৰী, আৰু পি আৰ আই বিষয়া আৰু এছ এইচ জিৰ সদস্যসকলৰ পৰা ৪২ জন সৰ্বোত্তম প্ৰদৰ্শনকাৰী জি পিলৈ সমগ্ৰ দেশৰ দৰিদ্ৰতা মুক্ত আৰু বৰ্ধিত জীৱিকা থিমৰ অধীনত কেৰালাৰ জিলাসমূহ।

ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্মশালাৰ দুদিনত আন ৰাজ্যৰ গোটৰ লগতে কেৰেলা ৰাজ্যত কুড়ুধনী পদক্ষেপৰ অধীনত এছ এইচ জি গোটসমূহে মুঠ ৫০টা প্ৰদৰ্শনী ষ্টল স্থাপন কৰে। ষ্টলসমূহত কেঁচামাল, খাদ্য সামগ্ৰী, ঘৰুৱা সজ্জা, মছলা, কাপোৰ, গহনা, পৰ্যটন, শিল্পকৰ্ম ইত্যাদিকে ধৰি এছ এইচ জিসমূহে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ প্ৰদৰ্শন কৰা হয়।

লক্ষ্যস্থানীয় অংশীদাৰসকল:

কৰ্মশালাৰ উদ্দেশ্য হৈছে তুণমূল পৰ্যায়ত শেষ মাইললৈকে এল এছ ডি জিৰ বিষয়ভিত্তিক পদ্ধতিৰ তথ্য আৰু জ্ঞান প্ৰচাৰ কৰা। সেয়েহে কৰ্মশালাৰ প্ৰাথমিক অংশীদাৰসকলে ই আৰ, জি পি সম্পাদক আৰু এছ এইচ জিৰ সদস্যসকলক। মাধ্যমিক অংশীদাৰসকল হ'ল চৰকাৰী বিষয়া, ডমেইন বিশেষজ্ঞ, এন জি অ', আই এন জি অ', শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান, আৰু বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান। তৃতীয় পৰ্যায়ৰ অংশীদাৰ হৈছে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আঞ্চলিক সংবাদ মাধ্যম। গতিকে, পি আৰ আইৰ জৰিয়তে গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বাবে 'গোটাই পৰিৱেশবিজ্ঞান' পদ্ধতি লাভ কৰিব পৰা গ'লহেঁতেন

পৰ্যবেক্ষণ: সমস্যা সমূহ চিনাক্তকৰণ আৰু সমাধান কৰা
এই কৰ্মশালাখনে দেশজুৰি বিভিন্ন জিপি আৰু পৰস্পৰাগত স্থানীয় সংস্থাসমূহে (টি.এল.বি) নিজ নিজ অঞ্চলত বহুমাত্ৰিক দৰিদ্ৰতা নিৰ্মূল কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা উত্তম পদ্ধতিসমূহৰ ভাগ-বতৰা কৰাৰ বাবে এক মঞ্চ হিচাপে কাম কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰিও কেৰেলাৰ জিপি সকলে গ্ৰহণ কৰা পদক্ষেপৰ বিষয়ে জানিবলৈ আৰু প্ৰতিলিপি কৰিবলৈ ক্ষেত্ৰ ভ্ৰমণৰ জৰিয়তে নিৰ্বাচিত প্ৰতিনিধিসকলৰ সামৰ্থ্য বৃদ্ধি কৰিলে। সেয়েহে কৰ্মশালাৰ পৰা মূল পৰ্যবেক্ষণসমূহ হ'ল-

প্ৰাক্তীয়কৰণক সম্বোধন কৰা:

- প্ৰাক্তীয় সম্প্ৰদায়ৰ বাবে সুলভ মূল্যৰ গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে স্থানীয়ভাৱে উপলব্ধ কম খৰচী সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ কৰা।
- দুৰ্বল গোটৰ দ্বাৰা অনলাইন প্ৰেটফৰ্মৰ জৰিয়তে বিভিন্ন সেৱাৰ সুবিধা নিশ্চিত কৰা ডিজিটেল সাক্ষৰতা।
- কল্যাণমূলক কাৰ্যসূচীত সহায় কৰাৰ বাবে প্ৰজন্মৰ অ'এছআৰ

মৌলিক স্বাস্থ্যসেৱা আৰু শিক্ষাৰ সুবিধা:

- প্ৰাক্তীয় আৰু দুৰ্বল সম্প্ৰদায়ৰ বাবে বিশেষকৈ বৃদ্ধ জনসংখ্যাৰ বাবে প্ৰশমনমূলক যত্নৰ ব্যৱস্থা কৰা।
- গৰ্ভৱতী মহিলা আৰু দুগ্ধপান কৰা মাতৃৰ স্বাস্থ্যসেৱাৰ বাবে জীৱনচক্ৰৰ পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা।
- স্বাস্থ্য সুবিধা আৰু প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ সুবিধা আৰু ইয়াৰ নিয়মীয়া নিৰীক্ষণ নিশ্চিত কৰি বহুমাত্ৰিক দৰিদ্ৰতা দূৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এক অভিসৰণ আঁচনিমূলক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা।

নিয়োগ সৃষ্টি আৰু আয় বৃদ্ধি:

- সৌৰশক্তি উৎপাদনৰ জৰিয়তে আয় বৃদ্ধি কৰা।
- আন্তঃগাঁথনিগত সুবিধা, আৰু কৃষি আৰু অকৃষি উৎপাদনশীলতা আৰু বিপণন উন্নত কৰাৰ বাবে যন্ত্ৰপাতি নিৰ্মাণ কৰি কৃষকৰ আয় বৃদ্ধি কৰা।
- হস্তশিল্প আৰু হস্ততাঁত আৰু জীৱিকাৰ প্ৰসাৰৰ বাবে পৰস্পৰাগত শিল্পীৰ সৈতে এছ এইচ জিসমূহৰ জড়িততা। এছ এইচ জিৰ সদস্যসকলে খাদ্য প্ৰক্ৰিয়াকৰণ, সংৰক্ষণ, আৰু সামগ্ৰীৰ বিপণন।

আৰ্থ-সামাজিক আৰু পৰিৱেশ সুৰক্ষা:

- সজাগতা বৃদ্ধি, হিতাধিকাৰী চিনাক্তকৰণ আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় সামাজিক সাহায্য কাৰ্যসূচী (এন এছ এ পি) আঁচনিসমূহৰ ৰূপায়ণৰ পৰ্যবেক্ষণ।
- বহনক্ষম জীৱিকাৰ সৃষ্টি কৰা, বহিঃপ্ৰৱৰ্ত্তন প্ৰতিৰোধ কৰা, দুৰ্বল সম্প্ৰদায়ৰ অৰ্থনৈতিক সুৰক্ষা আৰু এমজি.এন.আৰ.ই.জি.এছৰ জৰিয়তে পৰিৱেশ সুৰক্ষা।
- দুৰ্যোগ ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰাত সক্ৰিয় লোকৰ অংশগ্ৰহণ আৰু ইয়াক জিপিডিপিৰ সংযুক্ত কৰা।
- গাঁও দৰিদ্ৰতা হ্ৰাস পৰিকল্পনা (ভিপিআৰপি) প্ৰস্তুত কৰা আৰু জিপিডিপিৰ সৈতে ইয়াৰ একত্ৰীকৰণ।
- আই আই টি আৰু নাৰাৰ্ডৰ একাডেমিক আৰু বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সৈতে পি আৰ আইৰ সংযোগ কাৰিকৰী আৰু কাৰিকৰী সহায় আৰু আয় উৎপাদনৰ সম্ভাৱ্য উৎসসমূহ টোপ কৰাৰ বাবে আৰ্থিক সহায়ৰ বাবে।
- মৃত্যুমুখত পৰা পৰিৱেশ তন্ত্ৰসমূহক বহনক্ষম জীৱিকাৰ সুযোগলৈ সংশোধন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এন জি অ', নাগৰিক আৰু চৰকাৰৰ অভিসৰণ।

উদ্দেশ্যপ্রণোদিত ফলাফল:

কর্মশালাৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ কাৰ্যসূচী ২০৩০ লাভ কৰিবলৈ শেষ মাইললৈকে বিষয়বস্তুসমূহৰ ওপৰত অধিক সজাগতা আৰু প্ৰচাৰ নিশ্চিত কৰাইয়াৰ ভিত্তিত কর্মশালাখনৰ উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত ফলাফল আশা কৰা হৈছে:

- i. বিষয়ভিত্তিক জিপিডিপি প্ৰস্তুত কৰাৰ বাবে ই আৰ বিশেষকৈ ই ডব্লিউ আৰ আৰ এছ এইচ জিৰ সদস্যসকলৰ মাজত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ ক্ষমতাৰ জৰিয়তে নেতৃত্ব বৃদ্ধি।
 - ii. স্থানীয় অঞ্চলৰ উন্নয়নৰ বাবে পৰিৱৰ্তন-নিৰ্মাতাৰ এটা পুল সৃষ্টি কৰা।
 - iii. অটিনিমূলক অভিসৰণ পদ্ধতি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ জড়িততাৰ জৰিয়তে অ-এছআৰ সৃষ্টি, নিয়োগ সৃষ্টি আৰু উদ্যোগীকৰণ বিকাশৰ বাবে পিআৰআই-এছএইচজি অভিসৰণ।
 - iv. এল এছ ডি জিৰ লগে জনপ্ৰিয় কৰাৰ জৰিয়তে বিষয়ভিত্তিক দৃষ্টিভংগীৰ ওপৰত জনসাধাৰণৰ সজাগতা সৃষ্টি।
- পঞ্চায়তীৰাজ মন্ত্ৰালয়ৰ ই-গ্ৰামস্বৰাজ আৰু অডিট অনলাইনে ই-গভৰ্ণেন্সৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটাৰ অধীনত সোণালী বঁটা লাভ কৰে

পঞ্চায়তীৰাজ মন্ত্ৰালয়ৰ ই-পঞ্চায়ত মিছন মোড প্ৰজেক্ট (eGramSwaraj আৰু AuditOnline)-এ ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটাৰ ডিজিটেল ট্ৰেন্সফৰ্মেচনৰ বাবে চৰকাৰী প্ৰক্ৰিয়া পুনৰ অভিযান্ত্ৰিকীকৰণত উৎকৃষ্টতা শাখাৰ অধীনত সোণালী বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।
টিম ইগভৰ্ণেন্সে কৰা আৰু টিম এনআইচি-এমঅ'পিআৰৰ সহায়ত কৰা উৎকৃষ্ট আৰু আদৰ্শগত কামৰ স্বীকৃতি এই বঁটা।
২০২২ চনৰ ২৬ নৱেম্বৰত জন্মত অনুষ্ঠিত ই-গভৰ্ণেন্স সম্পৰ্কীয় ২৫ সংখ্যক ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মিলনৰ সময়ত কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়ৰ মন্ত্ৰী ড° জিতেন্দ্ৰ সিঙে এম অ'পি আৰৰ যুটীয়া সম্পাদক শ্ৰী আলোক প্ৰেম নগৰক এই সন্মানীয় ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটা প্ৰদান কৰে।
বিভিন্ন অংশীদাৰ, বিশেষকৈ ই-পঞ্চায়তৰ আবেদন অতি ক্ষীপ্ৰতাৰে গ্ৰহণ কৰা পঞ্চায়তীৰাজ প্ৰতিষ্ঠানসমূহে পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থাক শক্তিশালী কৰি ই-পঞ্চায়ত মিছন মোড প্ৰকল্পক সফল কৰি তোলাত সহায় কৰিছে আৰু ইয়াক ফলপ্ৰসূ, স্বচ্ছ আৰু কাৰ্যক্ষম কৰি তুলিছে।

পঞ্চায়তীৰাজ মন্ত্ৰালয়ৰ ইগ্ৰাম স্বৰাজ আৰু অডিট অনলাইনে ই-গভৰ্নেন্সৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটাৰ অধীনত স্বৰ্ণ লাভ কৰে

পঞ্চায়তীৰাজ মন্ত্ৰালয়ৰ ই-পঞ্চায়ত মিছন মোড প্ৰজেক্ট (eGramSwara) আৰু AuditOnline)ৰ ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটাৰ 'ডিজিটেল ট্ৰেন্সফৰ্মেচনৰ বাবে চৰকাৰী প্ৰক্ৰিয়া পুনৰ অভিযান্ত্ৰিকীকৰণত উৎকৃষ্টতা' শিতানত সোণালী বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

টিম ই-গভৰ্নেন্সে কৰা আৰু টিম এন আই চি-এম এ পি আৰৰ সহায়ত কৰা উৎকৃষ্ট আৰু আদৰ্শগত কামৰ স্বীকৃতি স্বৰূপে এই বঁটা প্ৰদান কৰা হৈছে।

২০২২ চনৰ ২৬ নৱেম্বৰত জন্মত অনুষ্ঠিত ই-গভৰ্নেন্স সম্পৰ্কীয় ২৫ সংখ্যক ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মিলনৰ সময়ত কেন্দ্ৰীয় ৰাজ্যিক মন্ত্ৰী ড° জিতেন্দ্ৰ সিঙে এম পি আৰৰ যুটীয়া সম্পাদক শ্ৰী আলোক প্ৰেম নগৰক এই সন্মানীয় ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটা প্ৰদান কৰে। ই-পঞ্চায়তৰ আবেদন অতি দ্রুতগতিত গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন অংশীদাৰ, বিশেষকৈ পঞ্চায়তীৰাজ প্ৰতিষ্ঠানসমূহে পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থাক শক্তিশালী আৰু ফলপ্ৰসূ, স্বচ্ছ আৰু কাৰ্যক্ষম কৰি ই-পঞ্চায়ত মিছন মোড প্ৰকল্পক সফল কৰি তোলাত সহায় কৰিছে।

डा: पि.पि. महात्मा गान्धी आन्तःराष्ट्रीय बँटाबे सन्मानित बालानक

• पञ्जायती बाज मन्त्रालय

दक्षिण आफ्रिकाब डाबवानब फिनिङ्ग टाउनशिपत ड० पि पि बालानक महात्मा गान्धी आन्तःराष्ट्रीय शान्ति आक मिलनब बँटा (२०२०) प्रदान करि दक्षिण आफ्रिकाब डाबवानब गान्धी डेभेलपमेन्ट ट्रास्टिब अध्याक इला गान्धीये।

आक न्यायब प्रसारब फ्रेन्डत तेठुब असाधारण कामब शीकृति रूपे स्थानीय पर्यायत चरकारी सेवासमूह सतता आक अद्यरसायब सैते प्रदान करत गठनमूलक डूमिका पालन करिबलै आक सकलो प्राकृतिय गोठब अस्तुर्भुक्ति निश्चित करिबलै सकम करे।

इयाब पुर्वे एई बँटा राष्ठीय नेता येने नेलाहन मेण्डेला, दालाई लामा, केनेथ कौण्टा आदिक प्रदान करा हैछिल यदिओ एईबाब आयोजकसकले एई धारणाबे पञ्जायतब सैते काम करा एज्जन ब्यक्तिक बाहुनि करिछिल ये प्रकृत शान्ति स्थानीय जनगोष्ठीब पुबाई आरम्भ हय। उद्यमनमूलक काम-काजबे अरियते सम्प्रदाय पर्यायत ग्रहण करा पदफेपे शान्तिपूर्ण सह-अस्तित्वब बाबे भाल फलाफल कटियाई आनिब पाबे बुलि समितिबने मूल्यायन करे। एई फ्रेन्डत ड० बालानब अवरदान एई बँटाब बाबे गणना करा हैछिल। ड० बालाने ११ बरुब धरि किलारब सञ्चालक हिचापे कार्यनिर्वाह करार लगते ५ बरुब सम्पूर्ण कार्यकाल चपरापुपुदातु ग्राम पञ्जायतब सभापति हिचापेओ कार्यनिर्वाह करिछिल (१९९५-२०००)। पञ्जायतब सभापति हिचापे तेठु पञ्जायतत उद्धारनीमूलक कार्यसुचीब प्रवर्तन करिछिल - माईक्रो हाईडेल प्रकुर, मुठ गुह निर्माण आँचनि, पानी संरक्षण कार्यसुची आक मामलामुक्त पञ्जायत इयाब भितरत केईटामान। जनसाधारणब अंशग्रहणेबे पञ्जायतबनेत केईबाटाओ कार्यसुची ग्रहण करा हय। मानुहब दलं, मानुहब बाह टर्मिनल, छत्रब खेलपथार किछुमान।

(A) मानुहब दलं:-

• मुकलि करि दियो। एई दलंखन आकर्षणब केन्द्रबिन्दु है पबिला इयाक पिपलहू केम्पेइन फर IX परिकल्पनाब उंउपादन हिचापे उज्ज्वल करि तोला हैछिल, केबालाता मानुहब अंशग्रहणब सर्वेष्ठम उदाहरण है पबिला। दूर-दुराणिब पबा मानुहे दलंखन परिदर्शन करि इयाब प्रयुक्ति आक सम्प्रदायब जाडितता जानिब पाबे। विदेशी देशब पबा अहा दर्शनार्थिसकलेओ इयाक देवि आप्लुत हैछिल। आमेरिकाब पबा अहा 'जेड' आलोचनीबने 'power to the Malayalee People' शीर्षक केपचनब अधीनत दलंखनब कन्नाब टिबी प्रकाश करिछिल। जनसाधारणब दलंके किछु गुरुत्वपूर्ण वार्ता प्रेरण करिछे:

- यदि आछे जनगोष्ठीब अंशग्रहण खरच बरु परिमाणे कम करिब पाबि।
- दलंखनेई हैछे कोनो खरच नोखेरा कार्यकलापब सर्वेष्ठम उदाहरण।
- काम सम्पूर्ण करत निश्चुतता।
- सम्पदब सर्वाधिक ब्यवहार।
- बाइजब मालिकीबद्ध।
- स्थानीय प्रयुक्ति आक ज्ञानब ब्यवहार।
- ग्राम सभाब एटा दावी एमाहब कम समयब भितरते वास्तुरायित हल।

(बि) मामला मुक्त पञ्चायत :-

पञ्चायत को कोनो न्यायिक क्षमता नाथकिलेओ विवाद निष्पत्ति वारे एथन समिति गठन करा हैछिल यत उच्च न्यायालय सैतेओ विचारधीन बहू गोचर पुनर आनि मिलनर जुरियते सौहार्दापूर्णभारे निष्पत्ति करा हैछिला पञ्चायतखने परिवेश सुवक्कर ओपवत ओकरत आरुओप करिछिल आक चापरापातेओ जैर वैचित्र्यर पञ्जी प्रस्तुत करा प्रथमथन पञ्चायत हिचापे परिगणित हैछिल।

(C) माईक्रु हाईडेल प्रकल्प :-

पञ्चायतखने माईक्रु हाईडेल प्रकल्प प्रतिष्ठा करि विद्युत उ०पादन करि २५टा परिव्यालक विद्युत योगान धरे। एईटो आछिल वर्तमानर आइनखनर विकस्ये। किन्तु एथन पञ्चायते यिदरे करिछे तेनेदरे इयाक मानुहर परिव्योजना होराव वारे इयाक अनुमोदन दियारो चरकारर कर्तव्य है परिल। पिछत चरकारे पञ्चायतसमूहर सपक्षे आइनखन संशोधन करि चर्त सापेक्षे विद्युत उ०पादन करिवले अनुमति दिये। एई अनुष्ठाने देखुराईछे ये पञ्चायतसमूहे स्थानीय चरकार हिचापे तेओलोकें करिव विचरा थिकेनो उमयनमूलक कामत हात दिव पावे। केबाला चरकारे १९९७ चनत पञ्चायतखनक विभिन्न क्षेत्रत करा साफल्यर शीकृति शकपे श्वराज ट्की प्रदान करा।

ड० बालाने केबाला इन्स्टीटुट अर स्थानीय प्रशासनर सञ्चालक हिचापेओ कार्यनिर्वाह करिछिल (२००२-२००७ आक २०११-२०१७)। एई समयछेरात बृहत् प्रशिक्षण कार्यसूची - ग्राम सभार सदस्यर परा आरम्भ करि सांसद आक विधायक पर्यायलेंके आयोजन करा हैछिल। पञ्चायतीराज सन्दर्भत राजनैतिक दलर नेतासकलक दियार प्रशिक्षण लक्षणीय। विभिन्न राजनैतिक दलर नेताई कान्त कान्त मिलाई बहि स्थानीय उमयनर ओपवत आलोचना कराटो एटो विबल दुश्या वार्ताटो स्पष्ट; पञ्चायतीराजर समग्र वर्णलीत काको बाद दिव नोराबि। किलाई विकेन्त्रीकरणर ओपवत राष्ट्रीय आक आन्तःराष्ट्रीय पाठ्यक्रमओ आरम्भ करे यत दक्षिण आक पूव एछिया आक आफ्रिकान देशर निर्वाचित प्रतिनिधि आक विषयासकले अंशग्रहण करा।

थिहेतु संवाद माध्यमे विकेन्त्रीकरणर सपक्षे सक्रिय समर्थन दिव लागिव सेयेछे तेओलोकेंको संवेदनशील करा हैछिल। राज्यासमूहर उच्चतर माध्यमिक विद्यालयर छात्र-छात्रिसकलक पञ्चायत निर्वाचनर वारे भोटदानर बयस होराव वारे पञ्चायतीराजक ले अरियेण्टेचन दियार हया २ माहर कम समयर भितरते प्राय ७४,००,००० ग्राम सभार सदस्यक संवेदनशील करि तोलार हैछिल। चाटिफिकेट पाठ्यक्रमर कार्यसूची आयोजन करा, निर्वाचित प्रतिनिधिसकलक मांषार प्रशिक्षक हिचापे गति तोलाटो आन एक पदक्षेप। सामर्थ्य विकासटो आछिल सकलोकें सामरि लोरा आक काको एरि होरा नाछिल। ड० बालाने नेपाल आक श्रीलंका चरकारर उपदेष्टा हिचापेओ कार्यनिर्वाह करिछिल। भारतर पञ्चायतसमूहे प्रस्तुत करा परिकल्पनार एके आर्हिते श्रीलंकार पूव प्रदेश प्रदेशीय सभारसमूहे जिपिडिपि प्रस्तुत करिछे।

उपरोक्त सकलो दिश विवेचना करि बीटा विचारक समितिये एकमतत उपनीत हय ये २०२० वर्षर गान्धी शान्ति बीटा स्थानीय पर्यायत काम करा ब्यक्तिर हातले थाव लागे। तेओलोकें एथन अनुसन्धान समिति गठन करे आक समितिखने ७ माहर अनुसन्धान आक मूल्यायनर अन्तत सर्वसन्मतिक्रमे ब्यक्तिजनक अर्थात् वर्तमान नतून दिलीर पञ्चायतीराज मन्त्रालयत ज्येष्ठ परामर्शदाता हिचापे कर्मरत ड० पि पि बालानक विचारि पाय। पञ्चायतीराज मन्त्रालयर संपादक श्रीधुत सुनील कुमारें ड० बालानक प्रदान करा एक अन्तर्धान अनुष्ठानत कय ये एई बीटा केरल एजन ब्यक्तिर वारेई नहय, पञ्चायतीराज मन्त्रालयर वारेओ दियार बीटा।

पञ्चायतीराज मन्त्रालयत सधर्धना

पञ्चायतीराज मन्त्रालये २०२२ चनर २१ अक्टोबरत ड० पि पि बालानक सधर्धना जनोराव वारे एक अभिनन्दन अनुष्ठानर आयोजन करे, शान्ति आक मिलनर वारे महात्मा गान्धी आन्तःराष्ट्रीय बीटा। पञ्चायतीराज मन्त्रालयर संपादक श्री सुनील कुमारें & मन्त्रालयर अन्यान्य ज्येष्ठ विषयासकले ड० बालानक भारतर पञ्चायतीराज वारहाक शक्तिशाली करार दिशत आक ताव द्वाारा समाजर माजत शान्ति आक सन्प्रीतिर कार्यक प्रसारित करार दिशत आगवटोरा अरदानर शीकृति शकपे एई बीटा प्रदान करार वारे अभिनन्दन ज्ञापन करे।

शेषर आरवणर भितरत MoS, पञ्चायत राजे श्री पाटिले प्रकल्प चालित ब्रुक पञ्चायत उमयन परिकल्पना आक जिला पञ्चायत उमयन परिकल्पनार ओपवत राष्ट्रीय कर्मशाला उद्वेधन करे पोस्ट करा हैछे: ०५ जानुवारी २०२३ ८:५०PM पिआरडि दिलीर द्वाारा

भारत चरकारर पञ्चायतीराज मन्त्रालयर उदयोगत २०२३ चनर ५ - ७ जानुवारीर भितरत नतून दिलीत प्रकल्प चालित ब्रुक पञ्चायत उमयन परिकल्पना (बि पि डि पि) आक जिला पञ्चायत उमयन परिकल्पना (डि पि डि पि)र ओपवत दुदिनीया राष्ट्रीय कर्मशालार आयोजन करा हय।

पञ्चायतीराज मन्त्रालयर संपादक श्रीधुत सुनील कुमार, एम अ पि आरर प्राञ्जन संपादक ड० एच् एम विजयानन्द, प्राञ्जन विशेष संपादक ड० बाला प्रसादर उपस्थितित पञ्चायतीराज मन्त्रालयर केन्द्रीय राज्याक मन्त्री श्रीधुत कपिल मबेश्वर पाटिले कर्मशालाखन उद्वेधन करे, MoPR आक पञ्चायत राजे मन्त्रालयर युतीया संपादक श्री आलोक प्रेम नगर। देशर विभिन्न प्राञ्तर परा अहा जिला पञ्चायत आक ब्रुक पञ्चायतर निर्वाचित प्रतिनिधि आक कार्यकरि आक विभिन्न लाइन मन्त्रालय/ विभाग आक विभिन्न संगठन/ प्रतिष्ठान यने नावार्ड, इरमा, इडिनिचेफ आदिर प्रतिनिधिके धरि ७५० जनतकें अधिक प्रतिनिधिये दुदिनीया कर्मशालात अंशग्रहण करा।

श्री कपिल मबेश्वर पाटिले दुदिनीया राष्ट्रीय कर्मशालात भाषण दि अंशग्रहणकरिसकलक शुभेच्छा ज्ञापन करि कय ये राष्ट्रीय कर्मशालार आयोजन करा हैछे उपयुक्त समयत - नरवर्षर आरम्भनितेई - ग्रामा अञ्चलर सर्वांगीन उमयनर वारे परिकल्पना प्रक्रिया आरम्भ करा सबका साथ-सबका विकास, सबका विश्वास-सबका प्रयासर मनोभारेबे सकलोकें लगत ले। जिला, ब्रुक आक ग्राम पञ्चायत पर्यायत काम करि जाति गठन आक उमयनत अरिहणा योगेराटो आमार सामूहिक संकल्प हैव लागे।

श्री कपिल मवेश्वर पाटिले पञ्जायतीबाज प्रतिष्ठान जवियते सुसमर्थितभावे ग्राम्या अञ्चलत बहनकर्म उमयनर लक्ष्यसमूह स्थानीयकरण आक वास्तव्यित करार बावे सकलो अंशीदावर एकत्रित प्रचेष्टार आह्वान जनाय। त्रिभवीय पञ्जायतसमूहे नगर-ग्राम्या विभाजन दुब करार बावे सकलो मौलिक सुविधा सुष्टि करि आक नगर चहरत उपलक्ष सकलो सुविधा / सुयोग प्रदान करि गाँव आक ग्राम्या अञ्चलर उमयनर बावे सर्वोच्च अग्रधिकार दिव लागे।

प्रकल्प-चालित विपिडिपि आक डिपिडिपि ओपवत कारिकरी अधिवेशनर सभापतिव करे पञ्जायतीबाज मञ्जलयर संपादक श्रीयुते सुनील कुमावे। केन्द्रीय चरकावे पञ्जायतीबाज प्रतिष्ठानसमूहक प्रदान करि थका संपदसमूह निरस्तुत उमति साधन है थकार लगते पोक्षवतम विन्त आयोगर परामर्श अनुसरि ब्रक आक जिला पञ्जायतसमूहको ग्राम्या स्थानीय संस्थासमूह बावे अनुदान आगवजोराव कथा आलोकपात करे। वि.पि.डि.पि आक डि.पि.डि.पि विश्लेषणर ओपवत उपस्थापन करे पञ्जायत बाज मञ्जलयर शुटीया संपादक श्री आलोक प्रेम नगवे।

ब्रुक पञ्चायत उन्नयन परिकल्पना आक जिला पञ्चायत उन्नयन आँचनिखनर ँपबत दुदिनीया बाङ्गीय कर्मशालाब उद्दोधन

भारत चर्काबर पञ्चायतीबाजे मन्त्रालयब उद्दोगत २०२३ चनब ६ जानुवारीब पबा ७ जानुवारीबे नतून दिनीत ब्रुक पञ्चायत उन्नयन परिकल्पना (बिपिडिपि) आक जिला पञ्चायत उन्नयन परिकल्पनाब द्वाबा कपायित है धका प्रकल्पसमूहब ँपबत दुदिनीया बाङ्गीय कर्मशालाब आयोजन कबा हय।

कर्मशालाखन उद्दोधन कबे केन्द्रीय पञ्चायतीबाजे बाङ्गीय मन्त्री कपिल मबेश्वर पाटिल डाङ्गीया, पञ्चायतीबाजे मन्त्रालयब सन्पादक सुनील कुमार डाङ्गीया, ड० एच्. एम विजयनन्दर प्राञ्जन सन्पादक मन्त्रालय, ड० बाला प्रसाद प्राञ्जन विशेष सन्पादक मन्त्रालय आक श्री आलोक प्रेम नगर घुटीया सन्पादक पञ्चायत बाजे मन्त्रालय।

एही दुदिनीया कर्मशालात समग्र जिलाब पबा जिला पञ्चायत आक ब्रुक पञ्चायतब निर्वाचित प्रतिनिधि आक विषयबवीया, विभिन्न लाइन मन्त्रालयब विभागब लगते नार्बार्ड, इबमा, ईडिनिचेफ आदि विभिन्न संगठन/प्रतिष्ठानब प्रतिनिधिबे अंशग्रहण कबे।

श्री कपिल मबेश्वर पाटिले दुदिनीया बाङ्गीय कर्मशालात भाषण दि अंशग्रहणकारीसकलक शुभेच्छा जनै कय ये बाङ्गीय कर्मशालाखन सुविधाजनक समयत आयोजन कबा हैछे। नतून बहबब आबन्तणिते ग्रामाङ्कलब सर्वाङ्गीन उन्नयनब परिकल्पना प्रक्रिया आबन्त कबि सकलोकके सबका साथ-सबका विकास, सबका विश्वास-सबका प्रयासब मनोभावरब सैते लै याँक। तेँ कय ये जिला, ब्रुक आक गाँव पञ्चायत पर्यायत काम कबि जाति गठन आक उन्नयनत अविहणा योगेराटो आमाब सकलोबे सामूहिक संकल्प हब लागे।

भारत चर्काबर पञ्चायतीबाजे मन्त्रालयब उद्दोगत २०२३ चनब ६ जानुवारीब पबा ७ जानुवारीबे नतून दिनीत ब्रुक पञ्चायत उन्नयन परिकल्पना (बिपिडिपि) आक जिला पञ्चायत उन्नयन परिकल्पनाब द्वाबा कपायित है धका प्रकल्पसमूहब ँपबत दुदिनीया बाङ्गीय कर्मशालाब आयोजन कबा हय।

कर्मशालाखन उद्दोधन कबे केन्द्रीय पञ्चायतीबाजे बाङ्गीय मन्त्री कपिल मबेश्वर पाटिल डाङ्गीया, पञ्चायतीबाजे मन्त्रालयब सन्पादक सुनील कुमार डाङ्गीया, ड० एच्. एम विजयनन्दर प्राञ्जन सन्पादक मन्त्रालय, ड० बाला प्रसाद प्राञ्जन विशेष सन्पादक मन्त्रालय आक श्री आलोक प्रेम नगर घुटीया सन्पादक पञ्चायत बाजे मन्त्रालय।

एही दुदिनीया कर्मशालात समग्र जिलाब पबा जिला पञ्चायत आक ब्रुक पञ्चायतब निर्वाचित प्रतिनिधि आक विषयबवीया, विभिन्न लाइन मन्त्रालयब विभागब लगते नार्बार्ड, इबमा, ईडिनिचेफ आदि विभिन्न संगठन/प्रतिष्ठानब प्रतिनिधिबे अंशग्रहण कबे।

श्री कपिल मबेश्वर पाटिले दुदिनीया बाङ्गीय कर्मशालात भाषण दि अंशग्रहणकारीसकलक शुभेच्छा जनै कय ये बाङ्गीय कर्मशालाखन सुविधाजनक समयत आयोजन कबा हैछे। नतून बहबब आबन्तणिते ग्रामाङ्कलब सर्वाङ्गीन उन्नयनब परिकल्पना प्रक्रिया आबन्त कबि सकलोकके सबका साथ-सबका विकास, सबका विश्वास-सबका प्रयासब मनोभावरब सैते लै याँक। तेँ कय ये जिला, ब्रुक आक गाँव पञ्चायत पर्यायत काम कबि जाति गठन आक उन्नयनत अविहणा योगेराटो आमाब सकलोबे सामूहिक संकल्प हब लागे।

पञ्चायतीबाज मन्त्रालयर् उद्योगत लङ्कौत 'ग्राम्य जनगोष्ठी सबलीकरण' शीर्षक विषयत दुदिनीया श्वाट् ढिलेज पञ्चायत सन्विलन

पञ्चायती बाज प्रतिष्ठानसमुहे प्रयुक्तिगत उन्नतिर् क्षेत्रत बहु दूर आगवाटिछे यार् फलत स्वच्छता, ज्वाबदिहिता आक ज्वाबदिहिता बुद्धि पाइछे: श्री गिबिबाज सिं

प्रयुक्तिर् ज्वाबियते चर्काबर् तृतीय उतर्बर् पञ्चायतसमुहत 'नुन्यातम चर्काबर् सर्वोच्च शासन ब्यरश्वा 'क'को पिछुराई नाबाधि'र् मुष्टिभंगीक समर्थन करिवलै पञ्चायती बाज मन्त्रालये १९- २०२० तारिखे कर्वा 'गौवर्साीक सबलीकरण'र् ङपबत दुदिनीया श्वाट् ग्राम पञ्चायत सन्विलनर् आयोजन कर्बे। १७ सेप्टेम्बर् २०२२ तारिखे उतर्बर् प्रदेशर् लङ्कौत।

राष्ट्रीय पर्ययर् सन्विलनर् उद्घोषणी अधिर्रेशनत केन्द्रीय ग्रामोन्नयन आक पञ्चायतीबाज मन्त्री श्री गिबिबाज बाज सिं, उतर्बर् प्रदेशर् मुख्यामन्त्री श्रीयुत योसी आदितानाथ आक पञ्चायतीबाजर् बाज्जिक मन्त्री श्रीयुत कपिल मर्बेश्वर् पाटिले नेतृत्व दिये।

तेङ्गर् भाषणत श्री गिबिबाज सिंके कय ये पञ्चायती बाज प्रतिष्ठानसमुहे प्रयुक्तिगत अग्रगतिर् क्षेत्रत बहु दूर आगवाटिछे। श्वाट् ढिलेजर् विषये ब्याख्या करि तेङ्गर् कय ये इयार् द्वाबा स्वच्छता, ज्वाबदिहिता आक ज्वाबदिहितार् सब बुद्धि पाव।

तेङ्गर् वर्तमानर् प्रयुक्तिसमुह ग्रहण आक कपायणर् क्षेत्रत केन्द्र आक बाज्ज चर्काबर् निर्वाचित प्रतिनिधिर् भूमिकाबर् ङपबत ङुकृत्व आबोप कर्बे।

एई उपलक्षे भाषण दि श्री योसी आदितानाथे पञ्चायती बाज प्रतिष्ठानसमुहर् अर्बदानर् ङपबत ङुकृत्व आबोप कर्बे। तेङ्गर् कय ये उतर्बर् प्रदेशे भारतर् ९ ट्रिलियन डलार्बर् अर्धनीतिर् आकाङ्क्षाक आगुराई लै गैछे। श्री योसी आदितानाथे आक उल्लेख कर्बे ये श्वाट् गौवर्साीक सारलक्षी आसुतःगधिनि, दायित्वशील नागरिक आक आचरण परिवर्तनर् सैते प्रत्याक्षतारे जाडिता। तेङ्गर् विभिन्न चर्काबी आक बेचर्काबी नागरिककेन्द्रिक सेवा प्रदानर् बाबे दूतवेगी इन्टरनेट सेवार् उपलब्धताबर् ङपबतो ङुकृत्व आबोप कर्बे।

एई उपलक्षे भाषण दि श्री कपिल मर्बेश्वर् पाटिले आइटि, इन्टरनेट, जिआईएच आक बिमट् चेन्डिङबर् सहाय लै तृणमूल पर्ययत सामाजिक, अर्धनैतिक आक परिवेशर् बहनकर्म कल्याणर् विषये कय। डिजिटेल आसुतःगधिनि, बुद्धि पोरा जनसंख्या आक दूत अप्रयोजनीय नगर्वायनर् सैते पञ्चायतसमुहे सन्धुयीन ह'बलगीया चाहिदा-योगान ब्यरश्वापनाबर् दबे प्रत्याह्वानसमुहर् ङपबत तेङ्गर् ङुकृत्व आबोप कर्बे।

एई उपलक्षे 'बहनकर्म उन्नयनर् लक्ष्यर् स्थानीयकरण, इ-लार्निंग् मडिडलार्बर् आबञ्जनि' शीर्षक एखन ग्रह् मुकलि कर्वा हय।

Ministry of Panchayati Raj
Government of India

सशक्त पंचायत सतत विकास

पंचायती राज मंत्रालय द्वारा मुद्रित एवं प्रकाशित

मुख्य संपादक: श्री सुनील कुमार, सचिव, पंचायती राज मंत्रालय

पंचायती राज मंत्रालय, भारत सरकार, टावर-2, नौवा तल,

जीवन भारती बिल्डिंग, कर्नाट प्लेस, नई दिल्ली 110001 द्वारा प्रकाशित